

בתי-המשפט

א 002692/04

בבית-המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

תאריך: 12/08/2009

לפני: כב' השופטת רות רונן

בעניין:

1. מצדה מ.מ. בע"מ

2. הולצמן יהושע

התובעים

ע"י ב"כ עו"ד בר-און חן

נ ג ד

1. מגנוס פטר

2. מדינת ישראל משרד התעשייה

הנתבעים

ע"י ב"כ עו"ד פליגלר-שטיין

פסק דין

1. פקודת הבטיחות בעבודה (נוסח חדש) תש"ל 1970 (להלן: "הפקודה"), קובעת חובה לערוך בדיקות עתיות לקבוצות ציוד שונות (כגון מעליות, מכונות הרמה וכד'). הבדיקות חייבות להיערך על ידי "בודק מוסמך", שהוא "מי שהמפקח הראשי הסמיכו בכתב לעשות בדיקות וניסויים". לאחר הבדיקה, חייב הבודק על פי הפקודה להפיק טופס "תסקיר בדיקה", לציין בו את ממצאי הבדיקה שערך, למסור אותו לבעל הציוד, ולהעביר העתק שלו למפקח העבודה האזורי באגף הפיקוח על העבודה (להלן: "אגף הפיקוח"), הפועל במשרד התמ"ת מכוח חוק אירגון הפיקוח על העבודה.

לבודקים המוסמכים אין תסקירי בדיקה אחידים, והם נהגו לכן לעשות שימוש בטפסים שונים, כגון טפסי תסקירים ישנים שנמכרו על ידי אגף הפיקוח, וטפסים שנערכו על ידיהם, מולאו באופן ידני, והועברו לאגף הפיקוח.

2. במחצית השנייה של שנות ה-90, הוחלט באגף הפיקוח על פיתוח של מערכת מיחשוב מקיפה וכוללת של האגף. אגף הפיקוח ביקש לשלב את מיחשוב המערכת, עם הפקה של נוסח אחיד של טפסים כחלק מתהליך אחד, שבמסגרתו הטפסים יהיו חלק מהמערכת הממוחשבת, ולבודקים תהיה אפשרות להזין נתונים מתוך טפסי התסקירים ישירות למערכת הממוחשבת.

בתי-המשפט

א 002692/04

בבית-המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

תאריך: 12/08/2009

לפני: כב' השופטת רות רונן

1

2 לצורך עיבוד התסקירים האחרים, מונתה ועדה פנימית באגף הפיקוח (להלן: "**הוועדה**
3 **הפנימית**"). באוקטובר 1996 הוציא משרד העבודה והרווחה מכרז להקמת מערך ממוחשב
4 באגף הפיקוח בשם "אפיק". הקבלן שזכה במכרז, חברת "אלעד", חתם על חוזה עם המדינה
5 בשנת 1997.

6

7 3. בתקופה הרלוונטית לתובענה כיהן הנתבע 1 (להלן: "**מגנוס**"), בתפקיד מפקח עבודה ראשי
8 במשרד העבודה. על פי הפקודה, מוסמך המפקח הראשי, בין היתר, למנות בודקים מוסמכים
9 ולהסמיכם לבצע בדיקות.

10

11 התובע 2 (להלן: "**הולצמן**") הוא מהנדס שהיה "בודק מוסמך" למעליות, מכונות הרמה, אביזרי
12 הרמה וקולטי אור. הולצמן שימש כבעל המניות העיקרי ומנהל בתובעת 1 (להלן: "**מצדה**").

13

14 4. בשנת 1991 החל הולצמן לפתח ולעצב טפסי תסקירים. בסוף שנת 1995 החל הולצמן,
15 באמצעות חברת מצדה, לפתח תוכנת מחשב לניהול משרד לבודקים מוסמכים (להלן: "**תוכנת**
16 **מצדה**"). התוכנה נועדה בין היתר להפיק תסקירי בדיקה. פיתוח התוכנה הסתיים בשלהי שנת
17 1997, והיא הוצגה לבודקים המוסמכים במצגת שערך הולצמן ביום 7.1.98.

18

19 5. ביום 13.1.98 פנה מגנוס במכתב לבודקים (נספח י"ז לתצהיר הולצמן) ומסר להם כי אגף
20 הפיקוח עומד על סף סיום פיתוח ועיצוב תסקירי בדיקה, עליהם יידרשו הבודקים לדווח לאגף
21 הפיקוח. עוד ציין מר מגנוס כי עד כה לא אושרו תסקירי בדיקה שפותחו או עוצבו ע"י כל אדם
22 או גוף אחר, וכי הבודקים יעודכנו כאשר יאושרו טפסים כאלה (מכתב זה יכונה להלן: "**מכתב**
23 **מגנוס**").

24

25 4 שנים לאחר משלוח מכתב מגנוס, בשנת 2002, כינס מגנוס את הבודקים ועדכן אותם בדבר
26 העיכובים בפיתוח ויישום התוכנה.

27

בתי-המשפט

א 002692/04

בבית-המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

תאריך: 12/08/2009

לפני: כב' השופטת רות רונן

6. לטענת התובעים, בעקבות מכתב מגנוס נמנעו הבודקים המוסמכים מלרכוש את תוכנת מצדה. עוד טענו התובעים כי מגנוס פעל בכוונה לסכל את שיווק תוכנת מצדה, תוך שהוא יודע כי לאור המכתב, יימנעו הבודקים מלרכוש מהם את התוכנה. התובעים הוסיפו וטענו, כי הנתבעים התעכבו בפיתוח התוכנה ועיצוב התסקירים במשך 4 שנים (ולמעשה, לא הפיקו את התסקירים עד היום). העיכוב היה רשלני, והנתבעים התרשלו גם בכך שהם לא עדכנו את הבודקים כי חל עיכוב בהשלמת הכנת התסקירים על ידי אגף הפיקוח.

עוד טוענים התובעים כי הנתבעים העתיקו את נוסח התסקירים של תוכנת מצדה, והפרו את זכויות היוצרים של התובעים בתסקירים אלה. התובעים תבעו פיצוי הן בגין הנזק שנגרם להם כתוצאה מכך שהבודקים נמנעו מלרכוש את תוכנת מצדה, והן בגין הפרת זכות היוצרים שלהם.

בקדם המשפט נקבע כי תחילה תתברר שאלת האחריות של הנתבעים לנזקים הנטענים.

להלן נבחן, אם כן, את טענות התובעים ביחס לרשלנות המיוחסת לנתבעים שכתוצאה ממנה נמנעו הבודקים לרכוש את תוכנת מצדה, ולאחריות הנטענת של הנתבעים בהפרת זכות היוצרים של התובעים.

טענות התובעים ביחס למשלוח מכתב מגנוס

7. כפי שצוין לעיל, הולצמן ערך מצגת של תוכנת מצדה ביום 7.1.98. למצגת הוזמנו הבודקים המוסמכים במכתב (נספח ב' לתצהיר מגנוס, שיכונה להלן: "ההזמנה למצגת"), שזו לשונו:

"משרד העבודה עובר שינוי והוא ממחשב את פעילות אגף הפיקוח על העבודה ע"י גורם חיצוני. במסגרת זו ימוחשב האגף כולו במהלך השנה הקרובה, והבודקים המוסמכים יחויבו להשתמש בטופסי תסקירים אחדים ואחידים, כך שהתוכנות בהן משתמשים הבודקים המוסמכים לא יהיו ברות שימוש..."

בתי-המשפט

א 002692/04

בבית-המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

תאריך: 12/08/2009

לפני: כב' השופטת רות רונן

1 תסקירית (היא תוכנת מצדה-ר.ר.) היא תוכנה המותאמת לניהול משרד הממוחשב
2 לבודקים מוסמכים... יעודה העיקרי של המערכת הוא הפקה קלה וניהול
3 ממוחשב של התסקירים. התוכנה כוללת 10 סוגי תסקירים שונים. הטפסים
4 הועברו למנהל משרד העבודה, מפקח עבודה ראשי ואחרים. רצ"ב שני טופסי
5 תסקירים לדוגמא... למצגת מוזמנים בודקים מוסמכים, אנשי אגף הפיקוח
6 ומיחשוב במשרד העבודה ואחרים".

7
8 8. בעקבות ההזמנה למצגת ששלח מר הולצמן לבודקים, כתב מר מגנוס ביום 1.1.97 מכתב למר
9 הולצמן בו נאמר כי (נספח ט"ז לתצהיר מר הולצמן):

10 "במכתבך כתוב שהתסקירים, שהינך עומד להציג, 'הועברו למנכ"ל משרד
11 העבודה והרווחה, מפקח עבודה ראשי ואחרים'. קביעה זו אמנם נכונה, אולם עלול
12 להתקבל הרושם שבכך הטפסים אושרו ע"י הגופים הללו ולא כך הדבר. ע"מ
13 למנוע הטעית ציבור הבודקים, המשתתפים במצגת, עליך להבהיר כי אגף הפיקוח
14 על העבודה עומד בסיום פיתוח טפסי תסקירי בדיקה וידרוש מכל הבודקים לדווח
15 ע"ג הטפסים האלה".

16
17 9. לאחר שערך מר הולצמן את המצגת לבודקים המוסמכים, כתב מר מגנוס לבודקים את מכתב
18 מגנוס שנזכר לעיל, ביום 13.1.98. במכתב נאמר כי:

19 "ברצוני להזכירכם את אשר הודעתי לכם במכתבי מ-9.12.96.
20 אנו עומדים עתה בסיום פיתוח ועיצוב תסקירי בדיקה על גביהם תידרשו לדווח
21 וכן את (כך במקור- ר.ר.) תהליך הדיווח, וזאת במסגרת עיצוב מערכת ממוחשבת
22 חדשה של האגף. תהליך העיצוב לא הסתיים עדיין, ובוודאי שלא אישרנו עדיין
23 שום תסקירים שפותחו/עוצבו ע"י כל אדם או גוף אחר.
24 מיד עם סיום העיצוב ניידע אתכם".

25
26 במכתב מגנוס נזכר מכתב נוסף מיום 9.12.96 (נספח ט' לתצהיר הולצמן), בו כתב מר מגנוס
27 לבודקים המוסמכים:

בתי-המשפט

א 002692/04

בבית-המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

תאריך: 12/08/2009

לפני: כב' השופטת רות רונן

"כפי שהודעתי לכם כבר בפורומים ובמפגשים שונים, אנו פועלים עתה להכנסת שינויים ושיפורים בפעילות הפיקוח. בין השאר אנו מעצבים עתה מחדש את תסקירי הבדיקה של מתקנים טעוני בדיקה כדי להגיע לדיווח יעיל יותר וממוקד יותר על הבדיקות הנערכות על ידיכם. כך אנו משפרים את דרכי התקשורת והעברת המידע. עם סיום עיצוב התסקירים נביאם לידיעתכם בצירוף ההנחיות הנדרשות על מנת שתוכלו להתארגן בהתאם".

10. התובעים אינם טוענים כי תוכנו של מכתב מגנוס איננו נכון. כלומר, הם אינם כופרים בכך כי במועד משלוח המכתב היה מר מגנוס סבור כי אגף הפיקוח עומד בפני סיום עיצוב ופיתוח תסקירי בדיקה משלו. טענתם של התובעים מכוונת כלפי עצם משלוח המכתב על ידי מגנוס. מר הולצמן טען בחקירתו כי "המכתב הוא נכון, אבל המניע שלו לא נכון. הוא מזיף ריח לא טוב" (בעמ' 17 לפרוטוקול). התובעים טענו כי מגנוס ידע כי המכתב ימנע מציבור הבודקים לרכוש את תוכנת מצדה, ובפועל, זו אכן היתה התוצאה של משלוח המכתב.

כדי שטענת התובעים תתקבל, עליהם להוכיח כי הנתבעים חבו בחובת זהירות כלפיהם, כי הם הפרו חובה זו במשלוח המכתב, וכי הפרה זו גרמה לתובעים לנזק.

11. במישור הקשר הסיבתי, התובעים אכן הוכיחו כי למכתב מגנוס היה משקל בהחלטה שקבלו חלק מן הבודקים שלא לרכוש את תוכנת מצדה.

מסקנה זו עולה מעדותו של הבודק מר ברנע (בעמ' 51 לפרוטוקול). גם מר בן אהרון, בודק מוסמך שהעיד מטעם הולצמן, העיד כי מכתב מגנוס השפיע על החלטתו שלא לרכוש את התוכנה שהוצגה במצגת (סעיפים 8-9 לתצהיר בן אהרון). יחד עם זאת, לא כל הבודקים הושפעו ממכתב מגנוס. כך, העד מר יערי העיד כי מבחינתו כבר בשלב המצגת (ועוד לפני הוצאת מכתב מגנוס), הוא נמנע מלרכוש את התוכנה, לאור המידע שהיה לו בנוגע לתהליך פיתוח התוכנה באגף הפיקוח (בעמ' 63 לפרוטוקול).

בתי-המשפט

א 002692/04

בבית-המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

תאריך: 12/08/2009

לפני: כב' השופטת רות רונן

12. אף על פי כן, אין להטיל על הנתבעים אחריות בשל משלוח מכתב מגנוס, שכן הנתבעים לא התרשלו לא בעצם הוצאת המכתב, ולא באופן ניסוחו.

כאמור, התובעים אינם חולקים על כך כי המידע שנמסר במכתב מגנוס היה נכון למועד בו נשלח המכתב. הוצאת המכתב על ידי מגנוס נועדה כדי לעדכן את הבודקים במידע אמיתי, שהיה מהותי עבורם. מר מגנוס העיד כי מדובר במידע שהוא היה מחויב למסור לציבור הבודקים, כדי למנוע הטעייה שלהם, שכן הם היו עלולים לרכוש תוכנה שתאלץ בעתיד הקרוב לעבור עדכונים, או שלא תוכל לשמשם.

13. העובדה שמגנוס חשש כי הבודקים המוסמכים יוטעו, עולה הן ממכתב מגנוס והן מהמכתב ששלח מגנוס להולצמן בעקבות ההזמנה למצגת. כעולה משני המכתבים, מגנוס היה סבור כי ההזמנה למצגת היתה עלולה להטעות את הבודקים לחשוב כי הטפסים שמהווים חלק מתוכנת מצדה, הם טפסים שאושרו על ידי מנכ"ל משרד העבודה והרווחה ועל ידי המפקח הראשי של המשרד.

חשש זה עולה גם מעדותו של מר מגנוס אשר העיד בהקשר זה כי:

"כאשר מר הולצמן שלח את ההזמנה לכנס הזה, הוא כתב: הטפסים הועברו לבכירים במשרד העבודה או תמ"ת... ומשתמע מהמכתב גם כן כי מפקח העבודה ישתתף בכנס הזה. וזה לדעתי היתה הטעיה של הציבור, כאילו הטפסים האלה כבר אושרו ע"י הגופים האלה... מצאתי לנכון לכתוב מכתב אזהרה שבו אני אמרתי דבר פשוט מאוד, הטפסים האלה לא אושרו ע"י הפיקוח על העבודה, שכולם יידעו מזה, שאחרת הייתי מכניס מספר רב של בודקים, להוצאות גדולות מאוד, וכעבור זמן מה, אחרי זה, וכך לפחות היה התכנון, הייתי צריך לצאת עם דרישה, שכולם ישנו את המתכונת, והיו באים אלי בטענות קשות ואפילו תביעות משפטיות, על כך שגרמתי להם הוצאות מיותרות" (ר' בעמ' 191-192 לפרוטוקול).

בתי-המשפט

א 002692/04

בבית-המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

תאריך: 12/08/2009

לפני: כב' השופטת רות רונן

14. אני סבורה כי תוכן ההזמנה למצגת אכן היה עלול להטעות. לכן, הנחתו של מגנוס בהקשר זה לא היתה בלתי סבירה. מכאן, שלא זו בלבד שמשלוח מכתב מגנוס לבודקים, ועדכוןם בעובדות כהויות לא היה רשלני, אלא שהוא היה מחויב המציאות.

4

5 מר הולצמן טען בחקירתו הנגדית כי "מה שלא בסדר" במכתב מגנוס, הוא שהמכתב מתייחס אליו, הגם שהיו חברות נוספות שהפיצו תוכנות. אינני מקבלת את הטענה. אין טענה כי במהלך התקופה הרלוונטית היו גופים נוספים כדוגמת הולצמן שפנו אל ציבור הבודקים בהצעה לבצע רכישה של תוכנה חדשה. מר מגנוס הבהיר בעדותו כי מכתבו התייחס לתוכנות המוצעות למכירה לבודקים, ולא לאלה בהן עשו הבודקים שימוש בעבר. הוא העיד כי:

10 "הרבה בודקים השתמשו בטפסים שהם פיתחו בעצמם, או שהם קנו איזו
11 שהיא תוכנה מבית תוכנה זה או אחר, והתסקירים לא היו אחידים, ואני רציתי
12 שהבודקים יידעו שיש לנו כוונה לחזור למתכונת של תסקירים אחידים, כפי
13 שזה היה קודם וכדי למנוע השקעה בפיתוח תסקירים משלהם. מי שעבד עם
14 תסקיר זה או אחר הוא יכול להמשיך. אבל רציתי להבהיר שבתקופה זו או
15 אחרת, תהיה חובה... להשתמש בתסקירים אחידים". (בעמ' 158 לפרוטוקול).

16

17 כלומר, לאור ההזמנה למצגת, ממנה עלה כי הולצמן מציע לבודקים לרכוש תוכנה חדשה – את
18 תוכנת מצדה, בקש מגנוס להבהיר לבודקים כי אגף הפיתוח מתכוון לפתח את המערכת החדשה,
19 שתכלול תסקירים אחידים שהבודקים יחויבו להשתמש בהם. מידע זה היה כאמור מידע נכון
20 למועד משלוח מכתב מגנוס.

21

15. זאת ועוד, המידע שמסר מגנוס לבודקים במכתב מגנוס, היה מידע רלוונטי וחשוב לבודקים שהיו
22 עשויים לרכוש את תוכנת מצדה. הטעמים לכך הובהרו בכול העדויות – הן אלה מטעם התובעים
23 והן אלה מטעם הנתבעים.

24

25

בתי-המשפט

א 002692/04

בבית-המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

תאריך: 12/08/2009

לפני: כב' השופטת רות רונן

1 מר הולצמן אישר שמבחינת כל בודק זה היה נתון רלוונטי הוא האם מדובר בטפסים מאושרים
2 על ידי אגף הפיקוח, כאשר הוא רוכש תוכנה (בעמ' 28-29). מר הולצמן הסביר כי עדכון
3 התוכנה שפיתח – לאחר שתוכנס לשימוש מערכת חדשה של אגף הפיקוח, היה כרוך בהשקעה
4 מרובה מבחינת משאבי זמן וכסף אצל הבודקים. כך, העיד מר הולצמן כי :

5 **"בודק פעיל בממוצע מפיק 5,000 תסקירים בשנה שזה מקביל ל-5,000**
6 **מכתבים... ההבדל הוא שאת התסקיר הראשון לציוד שנבדק, בונים פעם**
7 **ראשונה כמו מכתב. אבל את התסקיר של הבדיקה הבאה, לאותו מתקן**
8 **משכפלים מהתסקיר הראשון במספר שניות. כלומר, המעבר של התוכנה שלי**
9 **מחייב בהשקעת זמן מרובה בהקלדה הראשונית של הנתונים על פני תקופה**
10 **ממושכת, בה בונים את העותק הראשון, של התסקיר לכלי שנבדק".** (בעמ'
11 22 לפרוטוקול).

12
13 16. מסקנה דומה עולה מעדותו של עד התביעה מר בן כליפא. העד העיד כי :
14 **"הבודקים איתם שוחחתי אמרו שאינם מוכנים להסתכן בהוצאה כספית**
15 **גדולה, מחשש שבעתיד הם יצטרכו להשתמש בטפסי תסקירים חדשים ו/או**
16 **להטמיע תוכנה חדשה, ולחזור על התהליך של הקמת המערכת מחדש, כך**
17 **שכל ההשקעה הכספית שהושקעה ברכישה ובהטמעה של התוכנה, תרד**
18 **לטמיון. לפי ניסיוני הקלדת נתונים בתוכנה חדשה כדוגמת 'מצדה' דורשת**
19 **מבודק ממוצע להשקיע מאות שעות עבודה"** (סעיף 19 לתצהיר עדותו
20 הראשית).

21
22 מר הולצמן נשאל "אם אני רוכשת את התוכנה שלך ב-98, אני יכולה למצוא את עצמי,
23 תסכים איתי, שאני כבודקת מוסמכת יכולה למצוא את עצמי כעבור חודשיים נדרשת לעדכן
24 את כל התוכנה, לעדכן את כל הנתונים, מפני שבצנרת אוטומו עומדים לצאת טפסים חדשים
25 שאני אחוב עליהם, האם זה נכון?", והשיב "כן". (בעמ' 27 לפרוטוקול).

26

בתי-המשפט

א 002692/04

בבית-המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

תאריך: 12/08/2009

לפני: כב' השופטת רות רונן

מר הולצמן העיד כי הוא לא יכול היה להתחייב בפני הבודקים כי הם לא יידרשו להשקעה גדולה בעידכון הנתונים. הוא העיד:

"יכולתי להתחייב לבודקים כי אני אשנה את התוכנה עפ"י ההסכם של אגף הפיקוח. לא יכולתי להתחייב כי הבודקים לא יידרשו להשקיע השקעה גדולה נוספת בעדכון הנתונים" (בעמ' 22-23 לפרוטוקול).

17. כלומר, המידע שנמסר במכתב מגנוס היה מידע נכון, רלוונטי וחשוב לבודקים. לאור האמור בו כלכלו הבודקים את צעדיהם בקשר לרכישת תוכנת מצדה בהתאם לעובדות כהוויתן, ולהשפעה שהיתה לעובדות אלה על ההחלטה אם לרכוש את התוכנה אם לאו.

18. אכן, בסופו של דבר הליך המיחשוב לא יצא אל הפועל, ואגף הפיקוח לא השלים את תוכניתו להכניס לשימוש תוכנה חדשה. לכן, בפועל, לו הבודקים היו רוכשים את התוכנה של מצדה, הם לא היו נפגעים, שכן הם לא היו נדרשים לבצע את תהליך העדכון. אולם, המועד הרלוונטי לבחינת פעולותיו של מגנוס הוא בשנת 1998, במועד משלוח מכתב מגנוס. באותו מועד הציפייה של הנתבעים אכן היתה כי הליך המיחשוב עומד בפני סיום (כאמור גם התובעים אינם חולקים על כך, שכן הם אינם טוענים כי תוכנו של המכתב אינו משקף את מציאות). בנסיבות אלה מגנוס היה יכול ואולי אף חייב לעדכן את הבודקים בעובדות, ולכן, המכתב במועד בו הוא נכתב לא היה רשלני.

לאור כל האמור לעיל, אינני מקבלת גם את טענת התובעים לפיה הוצאת המכתב כוונה נגד הולצמן באופן אישי, ונעשתה בחוסר תום לב.

19. זאת ועוד – כאשר בקש מר הולצמן למכור את תוכנת מצדה, היה ברור לו כי אגף הפיקוח טרם השלים את התוכנה שלו.

בתי-המשפט

א 002692/04

בבית-המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

תאריך: 12/08/2009

לפני: כב' השופטת רות רונן

1 בהנחה שמר הולצמן היה סבור כי עובדה זו איננה רלוונטית לבודקים – שכן הוא סבר שהוא
2 יוכל לעדכן את תוכנת מצדה ללא קושי, כאשר אגף הפיקוח ישלים את עבודתו ויוציא את
3 התוכנה החדשה ואת טופסי התסקירים האחידים, הרי לא היתה מניעה מבחינתו למכור לבודקים
4 את תוכנת מצדה חרף העובדה כי אגף הפיקוח עמד להשלים את פיתוח התוכנה שלו. הצורך
5 בעדכון תוכנת מצדה היה קיים – בין אם היה מגנוס מוציא את מכתבו ובין אם לאו. עמדה זו
6 עולה מעדותו של מר הולצמן (בעמ' 21 שורה 5-11 לפרוטוקול). ענין זה הובהר לבודקים (עמ'
7 43 שורות 14-17 לפרוטוקול).

8

9 יוער עוד בשולי הדברים כי מתצהירו של מר בן כליפא עולה כי הוא רכש את תוכנת מצדה, וכי
10 הוא עשה בה שימוש לצורך ניהול המשרד שלו, וכי התוכנה שפרה את ניהול המשרד. אולם –
11 אם אלה היו פני הדברים, כי אז המסקנה היא כי מר הולצמן היה יכול למכור את תוכנת מצדה
12 כתוכנה לניהול משרד, והעובדה כי הוא לא עשה כן, איננה תלויה במכתב מגנוס.

13

14 20. אולם, נראה שלא אלה היו פני הדברים – לאור הקושי בעדכון שצוין לעיל, שבשלו – לגישתו
15 של מר הולצמן, לא ניתן היה למכור את תוכנת מצדה כל עוד לא הושלמה הכנת תוכנת אגף
16 הפיקוח. אם נניח אם כן שמר הולצמן לא יכול היה לשווק את תוכנת מצדה כל עוד אגף הפיקוח
17 לא השלים את הכנת התוכנה מטעמו, הרי שמר הולצמן כלל לא היה יכול וצריך לנסות לשווק
18 את התוכנה שלו, בטרם הושלם פיתוח התוכנה של אגף הפיקוח.

19

20 הנזק שנגרם למר הולצמן איננו נובע אם כן ממכתב מגנוס, אלא מהעובדה שאגף הפיקוח החליט
21 להוציא תוכנה משלו (עובדה שאינה מקנה לתובעים עילת תביעה), ומהעובדה שהשלמת פיתוח
22 התוכנה התעכבה מעבר לצפוי (וגם עובדה זו אינה מקנה עילת תביעה לתובעים כפי שיובהר
23 להלן).

24

25

בתי-המשפט

א 002692/04

בבית-המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

תאריך: 12/08/2009

לפני: כב' השופטת רות רונן

העדר עידכון הבודקים לאחר משלוח מכתב מגנוס

1
2 21. לטענת התובעים, לאחר שמכתב מגנוס נשלח, היו הנתבעים חייבים לעדכן את הבודקים בדבר
3 העיכוב בתהליך מיחשוב אגף הפיקוח ועיצוב התסקירים האחידים. לטענתם, העדר העידכון של
4 הבודקים מגבש אחריות נזיקית כלפיהם, מאחר שהבודקים נמנעו מלרכוש את תוכנת מצדה
5 במהלך כל התקופה.

6
7 כאמור, מגנוס מסר לבודקים במכתב מגנוס כי "אנו עומדים בסיום פיתוח ועיצוב תסקירי
8 בדיקה... במסגרת מערכת ממוחשבת חדשה של האגף". הוא אף ציין כי תהליך העיצוב לא
9 הסתיים עדיין, וכי מייד עם סיום העיצוב "ניידע אתכם". לטענת התובעים, בפועל, התעכב
10 פיתוח המערכת, הוועדה הפנימית לא התכנסה כדי לדון בהמשך עיצוב התסקירים, והבודקים לא
11 עודכנו במידע זה, עד המפגש שערך מגנוס את הבודקים ביום 7 בינואר 2002. במפגש זה הוצגו
12 על-ידי מגנוס טפסי התסקירים החדשים, ומגנוס הודיע לבודקים כי טפסים מתוקנים ישלחו
13 אליהם. התובעים טענו כי גם לאחר המפגש, לא עודכנו הבודקים בכך שחל עיכוב בהוצאת
14 התסקירים. יוער כי בסוף שנת 2002, לאחר המפגש הנ"ל, חדלה מצדה מלפעול.

15
16 22. הרשלנות הנטענת כלפי מגנוס בהקשר זה מתבטאת אם כן במחדל – של העדר עדכון של
17 הבודקים. הטענה היא כי לאור מכתב מגנוס, ולאחר שהוא נשלח לבודקים והשפיע על החלטתם
18 שלא לרכוש את תוכנת מצדה, היה מגנוס חייב כלפי התובעים לעדכן את הבודקים על העיכוב
19 בתהליך. בהעדר עדכון, גרם מגנוס על פי הטענה לבודקים לחשוב כי המצג שהוצג בכתב מגנוס
20 הוא נכון, גם בשעה שלא אלה היו פני המציאות.

21
22 יוער כי בענייננו, התובעים לא היו אלה שהסתמכו על המצג (או על השתיקה), אלא הבודקים
23 המוסמכים. יחד עם זאת, עובדה זו כשלעצמה איננה שוללת בהכרח את קיומה של עוולת
24 הרשלנות במחדלי הנתבעים, אם יוכח כי נגרם נזק לתובעים כתוצאה מהסתמכותם של הבודקים
25 על המצג.

בתי-המשפט

א 002692/04

בבית-המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

תאריך: 12/08/2009

לפני: כב' השופטת רות רונן

23. המצג הנטען בענייננו, הוא אם כן מצג במחדל – בהעדר עדכון של מכתב מגנוס. על פי ההלכה הפסוקה, מצג שווא יכול להתקיים גם במחדל. כך, יתכן גם מצב של מצג שהיה נכון בעת שנמסר, אך הפך להיות מצג שווא עקב שינוי הנסיבות, בטרם פעל הצד השני על יסוד מצג זה (ר' פרידמן כהן, **חוזים** (כרך ב') (ירושלים, 1992), בעמ' 792-793; ע"א 44/66 לקי דרייב בע"מ נ' **הרץ אמריקן אקספרס**, פ"ד כ"א (1) 576). כדי ששתיקה תחשב כמצג שווא, יש לבחון האם היתה בנסיבות המקרה חובה לומר את הדברים שלא נאמרו, כדי לקבל תמונה מלאה ושלמה של העובדות העשויות להשפיע על אחד הצדדים לאותה עסקה.

8

שאלת היקף חובת הזהירות במקרה של מצג שווא רשלני תוכרע בהתאם לשאלה מיהו קהל היעד שמציג המצג היה צריך לדעת כי יסתמך על המצג ויפעל על פיו (ע"א 5302/93 **בנק מסד נ' לויט ואח'**, פ"ד נ"א (4) 591). באותו ענין נקבע עוד כי יש להיזהר מהטלת אחריות על מציג המצג כלפי חוג בלתי מוגבל של אנשים העשויים לסמוך עליו.

13

24. בענייננו, אני סבורה כי מגנוס היה צריך לדעת כי ציבור הבודקים יסתמך על מכתבו (הוא עצמו העיד כי במכתב מגנוס הוא בקש להזהיר את הבודקים מפני השקעה בתוכנת התובעים). לא מן הנמנע אם כן כי מגנוס היה צריך לצפות כי הבודקים יושפעו גם מהעדר העידכון שלו ביחס לפיתוח תוכנת אגף הפיקוח.

18

25. אין מחלוקת עובדתית כי חל עיכוב בתהליך המיחשוב והפקת התסקירים האחידים של אגף הפיקוח. מר מגנוס אישר בחקירתו כי חל איחור של כ-4 שנים, לעומת לוחות הזמנים המתוכננים (ר' עמ' 153 לפרוטוקול).

22

גב' אדוארדס, שהיתה סגניתו של מר מגנוס בתקופה הרלוונטית, הצהירה כי "**מסיבות שאינן תלויות באגף, התארכה התקופה להפעלת המודול של תסקירי בדיקה ממוחשבים, מעבר למתוכנן**" (סעיף 25 לתצהירה).

26

בתי-המשפט

א 002692/04

בבית-המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

תאריך: 12/08/2009

לפני: כב' השופטת רות רונן

1 מר מגנוס העיד כי העיכוב לא נבע מעיצוב התסקירים, אלא מעיכוב בתכנון מערכת המחשוב.
2 השאיפה היתה שהתסקירים יהיו חלק מהמערכת הממוחשבת (בעמ' 177 לפרוטוקול). אגף
3 הפיקוח החליט כי השימוש באינטרנט הוא הדרך הטובה ביותר לצורך הזנת נתוני הבודק
4 למערכת. בעקבות זאת, התעוררו שאלות של אבטחת מידע שלא נצפו קודם לכן (בעמ' 172
5 לפרוטוקול).

6

7 מר מגנוס לא הכחיש את העובדה כי הוועדה הפנימית שהוקמה לצורך עיצוב התסקירים החדשים
8 לא פעלה מיום הוצאת מכתב מגנוס ועד שנת 2001, מסיבות אותן הוא לא זכר. כפי שצוין לעיל,
9 רק 4 שנים לאחר משלוח מכתב מגנוס, בשנת 2001, כינס מגנוס את הבודקים ועדכן אותם
10 בדבר ההתפתחויות בביצוע התוכנה.

11

12 26. אף שהוכח אם כן כי הליך השלמת התוכנה של אגף הפיקוח התעכב, ואף שהנתבעים לא עדכנו
13 את הבודקים באופן שוטף בדבר העיכוב או הסבר מצב הדברים ביחס להשלמת פיתוח התוכנה,
14 אינני סבורה כי יש מקום לקבל את התביעה בהקשר זה. הטעם העיקרי לכך, כפי שיובהר להלן,
15 הוא משום שאינני סבורה כי הוכח קיומו של קשר סיבתי בין העדר העידכון של הבודקים, לבין
16 הנזק לו טענו התובעים. כלומר, לטעמי גם לו היו הבודקים היו מעודכנים בשלבי תהליך פיתוח
17 התוכנה כפי שהתבצע בפועל, לא הוכח כי מידע זה היה משפיע על החלטתם שלא לרכוש את
18 תוכנת מצדה.

19

20 **העדר קשר סיבתי בין מצג השווא הנטען לנזק**

21 27. כדי לבחון את שאלת הקשר הסיבתי, יש לבחון מה היה המידע שאפשר היה למסור לבודקים
22 במהלך התקופה לאחר מכתב מגנוס. לאחר מכן יש לבחון איך היה מידע זה – לו היה נמסר – על
23 הבודקים.

24

25 כדי לברר מה היה המידע שהיה נמסר לבודקים במסגרת העידכון, יש לברר מה היה המידע
26 שהיה ידוע לנתבעים במהלך השנים בהן הבודקים לא עודכנו.

27

בתי-המשפט

א 002692/04

בבית-המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

תאריך: 12/08/2009

לפני: כב' השופטת רות רונן

28. מחומר הראיות עולה כי במהלך 4 השנים מאז משלוח מכתב מגנוס, אף שהיו עיכובים ובעיות שונות בפיתוח התוכנה, לא היה שלב בו הוחלט על הפסקת פיתוח המערכת, הקפאתה או עיכובה לתקופת זמן מסוימת.

מר מגנוס העיד: "אני חושב שזה היה ככה, שכל הזמן חשבנו שאנחנו בכל זאת מתקדמים אולי, לא באותו קצב שחשבנו בהתחלה, אבל מתקדמים לקראת עיצוב סופי של המערכת. לא היה לפחות בזמן כהונתי, שלב שנאמר- עכשיו נכשלו, אי אפשר... כל הזמן המשכנו לפתח, לפתח בתקווה שאוטוטו זה ייגמר" (בעמ' 166 לפרוטוקול).

29. מעדותה של גב' אדוארדס שהיתה אחראית על פרויקט המיחשוב, עולה כי תהליך הפיתוח של התוכנה לא נעצר, וכי הוא התעכב כתוצאה מבירורים ודיונים שהיו עם הקבלן - בין היתר לגבי פרשנות מסמכי המכרז. מעדותה עולה כי היו מחלוקות פרשניות עם הקבלן בנוגע לאופן הזנת התסקירים. בשלב מסוים הועלה הרעיון של הזנת התסקירים באמצעות האינטרנט, וכתוצאה מכך התעוררו בעיות של אבטחת מידע (בעמ' 262-264 לפרוטוקול).

בחקירתה הנגדית, העידה גב' אדוארדס כי מערכת אפיק היתה מורכבת מהרבה מאוד רכיבים, מודולים, שאחד מהם היה מודול הקליטה הממוחשבת של התסקירים (בעמ' 264). גב' ענת בן עוזר, שעבדה בחברת "אלעד", העידה כי בתוכנה פותח מודול אחד של מעליות, ולאחר מכן נעצר הפיתוח (בעמ' 144). יחד עם זאת, העובדה שפיתוח מודול אחד של התוכנה נפסק בשלב מסוים, אין פירושה כי ההליך כולו הוקפא – אלא, כעולה מיתר העדויות, ההליך התעכב כתוצאה מקשיים כאלה ואחרים, תוך שנעשה ניסיון רצוף להמשיך אותו.

30. כלומר, לא הוכח כי היתה נקודת זמן במהלך 4 השנים, בה תהליך הפיתוח נפסק לחלוטין, או שהנתבעים ידעו בה (ולכן יכלו לדווח על כך לבודקים), כי התהליך לא יתממש בסופו של דבר, או כי הוא מעוכב לפרק זמן ידוע.

בתי-המשפט

א 002692/04

בבית-המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

תאריך: 12/08/2009

לפני: כב' השופטת רות רונן

31. העובדה שהוועדה הפנימית שעסקה בעיצוב תסקירים לא התכנסה במשך מספר שנים, אין בה לשנות ממסקנתי לעיל. מעדויות הנתבעים עולה כי הפקת התסקירים היתה שלובה בהליך המיחשוב. לכן, גם לו היו יודעים הבודקים את העובדה שהוועדה שנועדה לעסוק בהכנת התסקירים לא התכנסה, לא היה בכך כדי להשליך על אופן פעולתם, שכן מה שהיה חשוב לבודקים לדעת, הוא האם התהליך של פיתוח התוכנה בכללותו נעצר או בוטל.
32. לכן, לו היו הנתבעים מעדכנים את הבודקים במהלך התקופה מיום מכתב מגנוס ועד 4 שנים לאחר מכן, הם היו יכולים לכול היתר לומר להם כי תהליך פיתוח התוכנה מתעכב בשל בעיות של אבטחת מידע ובעיות אחרות, וכי הם פועלים בענין. הנתבעים לא ידעו במהלך התקופה הזאת, מתי יסתיים התהליך או מהו משך הזמן הצפוי של העיכוב, ולכן הם לא היו יכולים לעדכן בכך את הבודקים.
33. האם הוכח כי לו היו הנתבעים מעדכנים את הבודקים במהלך התקופה הנ"ל במידע כפי שהוצג לעיל, היה בכך כדי לשנות את החלטתם של הבודקים כולם או חלקם, והם היו מחליטים לרכוש את התוכנה של התובעים? אני סבורה כי התשובה לכך היא שלילית.
- ראשית, אף אחד מהבודקים שמטעמו הוגש תצהיר מטעם התובעים, לא טען בתצהירו או בחקירתו, כי לו היתה נמסרת לו הודעת עדכון לאחר מכתב מגנוס כי ההליך מתעכב, הוא היה רוכש את תוכנת מצדה בעקבות הודעה כזו.
34. כפי שצוין לעיל, מר ברנע העיד כי הוא חשש לשים את כספו על קרן הצבי "מהסיבה שהבנתי שאמורים להיות שינויים בכל נושא הגשת הטפסים של משרד העבודה... הבנתי שאני מסכן פה את הענין הזה, להשקיע כסף במשהו שייתכן ואני אזרוק אותו" (בעמ' 47 לפרוטוקול). ובהמשך "אם הם (התסקירים, ר.ר.) לא מאושרים, אין לי מה לעשות בהם שימוש, אני לא אלה להשקיע את הכסף" (בעמ' 49 לפרוטוקול).

בתי-המשפט

א 002692/04

בבית-המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

תאריך: 12/08/2009

לפני: כב' השופטת רות רונן

גם מר יערי העיד כי הוא לא היה רוכש את התסקירים, מאחר שהוא היה מודע לכוונת אגף הפיקוח להנהיג תסקירים אחידים (בעמ' 64 לפרוטוקול). מסקנה דומה עולה גם מחקירתו של מר בן אהרון (בעמ' 70 לפרוטוקול).

35. הנימוק שבשלו החליטו הבודקים שלא לרכוש את תוכנת מצדה, לא היה משתנה אם כן גם לו היו הבודקים מקבלים עידכון ביחס למצב פיתוח התוכנה של אגף הפיקוח. כל עוד הבודקים היו יודעים כי מתקיים הליך של פיתוח, וכל עוד התסקירים שהוכנו במסגרת תוכנת מצדה לא אושרו על ידי משרד העבודה, לא היו הבודקים – בהתאם לעדויותיהם שלהם, משקיעים ברכישת התוכנה של התובעים.

36. כפי שהובהר לעיל, הבודקים לא היו מעוניינים לרכוש את תוכנת מצדה, בין היתר לאור החשש מהצורך העתידי לעדכן את הנתונים שלהם לאחר שיושלם הליך פיתוח התוכנה של אגף הפיקוח.

חשש זה מפני הצורך בעידכון הנתונים, היה נותר בעינו אם כן, גם לו היו הבודקים מודעים לכך כי השלמת פיתוח התוכנה של אגף הפיקוח מתעכבת. חשש זה הוא שמנע את רכישת התוכנה של התובעים על ידי הבודקים, והיה מונע את הרכישה גם לו היה נמסר לבודקים עידכון שוטף ביחס למצב פיתוח התוכנה על ידי אגף הפיקוח.

לכן – וכך גם עולה מתצהירו של מר יערי - העדיפו הבודקים להמתין לפרסום של הדרישות הסופיות של אגף הפיקוח, ולא לרכוש את תוכנת מצדה, כל עוד דרישות אלה לא התפרסמו. מר יערי העיד בתצהירו כי:

"בשיחות אישיות בין הבודקים היה ברור כי... עקב יחסם של המפקח אישית, ואגף הפיקוח איתו, שמתיימרים להפעיל בעתיד הקרוב תוכנה חדשה, וחוסר האפשרות לצפות מה יקרה, אף אחד מהמשתתפים במצגת אינו מוכן להסתכן ולהשתמש בה, למרות שהיא כוללת מענה לכל צרכי הבודק... כל עוד לא יסיר אגף הפיקוח את התנגדותו או יפרסם את דרישותיו הסופיות" (סעיף 23 לתצהירו).

בתי-המשפט

א 002692/04

בבית-המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

תאריך: 12/08/2009

לפני: כב' השופטת רות רונן

1 כאמור, עדכונים שוטפים של הבודקים היו מביאים אותם למסקנה כי תהליך הפיתוח של אגף
2 הפיקוח טרם הסתיים והוא מתעכב, כלומר הדרישות הסופיות של אגף הפיקוח טרם פורסמו.

3
4 37. ההודעה היחידה שהיתה יכולה לשנות את החלטתם של הבודקים היתה הודעה כי תהליך הפיתוח
5 נכשל ונפסק לחלוטין (או לפחות לפרק זמן ידוע ומשמעותי). הודעה כזו לא היתה נמסרת
6 לבודקים גם לו היה מגנוס מוציא להם מכתב עידכון – שכן כאמור לא היה מצב הדברים
7 בשום שלב לאחר מכתב מגנוס.

8
9 38. יוער עוד כי הבודקים עצמם היו מודעים לכך כי תהליך הפיתוח מתעכב, ואף על פי כן הם לא היו
10 מוכנים להשקיע את הסכום המשמעותי בתוכנת מצדה, כל עוד לא הובהר להם באופן סופי מה
11 יעלה בגורל התוכנה שאגף הפיקוח ניסה לפתח. מר ברנע העיד בהקשר זה כי :

12 "היו כמה פעמים ששקלתי לחזור לזה, כי אני גם ראיתי, כעובדה בשטח שום
13 דבר לא קורה, למרות שזה, אני מכיר את הפרוצדורה... אני עובד הרבה שנים
14 עם משרד התמ"מ, אני יודע שבקרוב זה יהיה אחרי הפנסיה שלי... אבל עדין
15 בשביל הכיף של לדעת או לצחוק על זה, זה בסדר, אבל לקחת החלטה של
16 30,40 אלף שקל, זה כבר יותר מדי מסוכן" (בעמ' 52 לפרוטוקול).

17
18 יתרה מזאת, מעדותו של מר ברנע עולה כי גם לו היה מחליט לקחת את הסיכון הנ"ל, הוא לא היה
19 בוחר בתוכנת מצדה, אלא בתוכנה מוכרת אחרת:

20 "כשכבר באמת לאחרונה חשבת, אח"כ אמרתי, מה אני צריך את זה? אני לא
21 סומך על בית תוכנה שנקרא – יהושע הולצמן, אני אלך לעשות משהו מהמדף,
22 איזה תוכנת E.R.P מהמדף... משהו שיהיה לי תמיכה לאורך שנים... היום יש
23 לי תוכנה שנקראת סאפ... והבנתי שיש להם מודול שאפשר יהיה גם כן, באיזה
24 כמה עשרות אלפי שקלים, לעשות ולבנות אפליקציה" (עמ' 53 לפרוטוקול).

25

בתי-המשפט

א 002692/04

בבית-המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

תאריך: 12/08/2009

לפני: כב' השופטת רות רונן

39. אף התנהגות הבודקים לאחר מצגת נוספת שערך הולצמן בשנת 2001 מחזקת מסקנה זו. מצגת זו נערכה לאחר המפגש של מר מגנוס עם הבודקים. כאמור, במפגש זה נמסר לבודקים כי יישלחו אליהם תסקירים מתוקנים בקרוב, וכי הבודקים צריכים להצטייד בתוכנה משלהם שתאפשר להם לקלוט את נתוני הבדיקות מהתוכנה באינטרנט של אגף הפיקוח (ר' ס' 16 לתצהירו של מר בן כליפא).

40. מגנוס מסר לבודקים כי התוכנה באינטרנט תהיה מוכנה לשימוש תוך שישה חודשים. גם בעקבות הודעה זו לפיה הבודקים צריכים לרכוש תוכנה משלהם – לא רכשו הבודקים את תוכנת מצדה. כלומר, גם כאשר נמסר לבודקים כי עליהם לרכוש תוכנה חדשה לניהול המשרד, אשר תוכל בין היתר לקלוט את הנתונים מהאינטרנט, הם נמנעו מלרכוש את תוכנת מצדה - בשל ההשקעה הצפויה בהקלדת הנתונים, ובשל חוסר הוודאות בנוגע למוצר הסופי שיתקבל ודרישות התוכנה החדשה שתונהג (ר' תצהיריהם של מר יערי ומר בן כליפא מהם עולה כי הבודקים נמנעו מלרכוש את תוכנת מצדה גם לאחר המפגש עם מגנוס בשנת 2002 - סעיף 23 לתצהיר מר יערי, סעיפים 18-19 לתצהיר מר בן כליפא, סעיפים 11-13 לתצהיר מר ברנע). סביר להניח כי כך היו נוהגים הבודקים לו נתונים אלה היו נמסרים להם בשלב מוקדם יותר במהלך התקופה מאז מכתב מגנוס ועד שנת 2001.

41. בסיכומים מטעמם, טענו התובעים כי הנתבעים היו חייבים להודיע לבודקים כי יוכנסו לשימוש תסקירים אחידים בתאריך מסוים, ולקבוע תקופת מעבר, כיוון שהשינוי של התסקירים דורש מהבודקים לרכוש ולעדכן תוכנות שלהם.

אינני מקבלת את הטענה. אינני סבורה כי הנתבעים היו יכולים וחייבים לנקוב בתאריך מסוים שבו יסתיים ההליך. על כל פנים, אף לו היתה לנתבעים חובה לנקוב בתאריך מסוים ולעמוד בו, חובה זו לא היתה חובה כלפי התובעים אלא לכול היותר כלפי הבודקים.

בתי-המשפט

א 002692/04

בבית-המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

תאריך: 12/08/2009

לפני: כב' השופטת רות רונן

42. התובעים הוסיפו וטענו כי היה על הנתבעים לאפשר לבודקים, למרות העיכובים, לחזור ולהשתמש בכל נוסח תסקיר, לרבות תסקיר התובעים.

3

אינני מקבלת את הטענה. זאת משום שכפי שעולה ממכתב מגנוס, בשום שלב לא נאסר על הבודקים להשתמש בנוסחים אחרים של תסקירים. בפועל, כל הבודקים השתמשו בנוסחים משלהם. אחד מהבודקים, מר בן כליפא, עשה שימוש בתוכנת מצדה ובתסקירים של אותה תוכנה. הדבר לא נאסר – לא במפורש ולא במשתמע – גם לאחר הוצאת מכתב מגנוס. אף הבודקים לא טענו כי הדבר נאסר עליהם, אלא שהם חששו להוציא הוצאות מיותרות ברכישת תוכנת מצדה.

9

לאור כל האמור לעיל, לא הוכח קשר סיבתי בין העדר העדכון לנזק הנטען.

12

העיכוב בהליך פיתוח התוכנה

43. התובעים טענו כי הנתבעים התרשלו בכך שהליך המיחשוב ועיצוב הטפסים התארך. הם לא עשו דבר, כך נטען, כדי לקצר את התקופה של פיתוח התסקירים על ידיהם.

16

מר הולצמן טען בתצהירו כי הוא הסתמך על מכתב מגנוס, והחליט להמשיך לתחזק ולשפר את התוכנה, במחשבה כי הדבר ישתלם לו כספית, שכן הוא הניח שפרויקט המחשוב יסתיים בשנת 1999, ואז הבודקים ידרשו להשתמש בתוכנה כמו שלו, והוא יוכל לקדם את מכירות תוכנת מצדה. מר הולצמן לא תבע בכתב התביעה נזקים בגין השקעות שעשה בפיתוח התוכנה תוך ציפייה לכך שהליך הפיתוח יסתיים. גם לו היה תובע נזקים כאלה, לא היה מקום לקבל את תביעתו בהקשר זה, לאור כל האמור לעיל.

22

23

בתי-המשפט

א 002692/04

בבית-המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

תאריך: 12/08/2009

לפני: כב' השופטת רות רונן

44. ההלכה הפסוקה הכירה בכך שעוכבים בלתי סבירים בפעילות הרשות יכולים להקים עילת תביעה בנזיקין. הפסיקה הכירה בהקשר זה בעילת תביעה בשל עיכוב בפעולת הרשות במקרה של עיכוב במתן היתרים או בהליכי תכנון ובניה, שהסבו נזק לפרט. התובעים הפנו בהקשר זה לפסה"ד בענין **חברת מרכז ברוך וציפורה** (ע"א 653/97 **חברת מרכז ברוך וציפורה בע"מ נ' עירית תל אביב יפו**, פ"ד נ"ג (5) 817). באותו ענין נקבע כי רשות התכנון חייבת חובת זהירות כלפי בעלי מקרקעין בכל הנוגע להליכי התכנון הנוגעים למקרקעין, וכי "**עקרונית, גם עיכובים בלתי סבירים בהליכי התכנון והבנייה עשויים להטיל אחריות בנזיקין על גורמי התכנון הגורמים בכך נזק כלכלי לבעלי ענין קרוב**" (בעמ' 817).

45. אולם, בענייננו, אינני סבורה כי קיימת חובת זהירות של הנתבעים כלפי התובעים בקשר למשך הזמן שארך פיתוח התוכנה.

בהקשר זה נפסק כי: "**החלטה שיפוטית בדבר קיומה של חובת זהירות מושגית היא קביעה נורמטיבית, פרי שיקול דעת ואיזון בין אינטרסים, ערכים ושיקולים משפטיים מגוונים**" (ר' ע"א 209/85 **עירית קרית אתא נ' אילנקו**, פ"ד מ"ב (1) 190, בעמ' 197).

46. הולצמן ציפה כי יוכל להפיק רווח לאחר שהשלמת פיתוח התוכנה של אגף הפיקוח ויישומה. אין די בציפייה של הולצמן כאדם פרטי להפיק רווחים כתוצאה מיישום תוכנה חדשה על ידי הנתבעים, כדי להקים חובת זהירות של הנתבעים כלפיו.

בענייננו, בניגוד לפסה"ד **מרכז ברוך וציפורה**, התובעים אינם בעלי "ענין קרוב" במשך הזמן של פיתוח התוכנה של אגף הפיקוח. לתובעים דגן יש ציפייה להפיק הנאה כלכלית כתוצאה מתהליך מסוים שהנתבעים אחראים עליו. איני סבורה כי הנסיבות כאלה יש לקבוע כי הנתבעים חבים בחובת זהירות כלפיו.

25

בתי-המשפט

א 002692/04

בבית-המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

תאריך: 12/08/2009

לפני: כב' השופטת רות רונן

- 47 ניתן ללמוד אנלוגיה למקרה שלפנינו מענין דחף דלק (ת"א (ירושלים) 1529/96 דחף דלק ואח' נ' מדינת ישראל (ערעור על פסק הדין נדחה בהסכמה למעט לענין ההוצאות - ע"א 118/03). באותו ענין תבעו מפעילי תחנות דלק פיצוי מהמדינה, בשל אי קבלת תשואה הולמת להשקעה במבני תחנות דלק. מפעילי התחנות טענו כי המדינה התרשלה בפיקוח על מחירי הדלק, ולכן מנעה מהתובעים לקבל תמורה על השקעתם בתחנות הדלק.
- באותו ענין נקבע כי המדינה לא התרשלה, מאחר שלא קמה חובת זהירות של המדינה כלפי מפעילי תחנות הדלק, ובין שיקוליה היא לא צריכה להביא בחשבון את האינטרסים שלהם. באופן דומה לא חייבת המדינה חובת זהירות כלפי מי שמבקש למכור תוכנה שיכולה להימכר רק לאחר שהנתבעים ישלימו לפתח את התוכנה שהם התכוונו לפתח. הנתבעים בענייננו לא היו צריכים להביא בחשבון את האינטרסים של התובעים במסגרת שיקוליהם.
48. אני סבורה כי ניתן גם להבחין בין המקרה דנן לבין עובדות פסק הדין ת"א (נצרת) 1135/04 פרי מטולה חברה לקירור ואריזה בע"מ נ' רשת (לא פורסם). בית המשפט המחוזי התייחס באותו ענין למצג של המדינה (כי ניתן יהיה להחזיר מיכלי פלסטיק בהם שווקה סחורה לרשות הפלסטינית לישראל), וקבע כי "היה על המדינה לדאוג להתממשות המצג". באותו ענין נקבע כי התובעים הסתמכו על מצג המדינה, וכי אלמלא המצג הם לא היו משווקים את הסחורה לרשות הפלסטינאית. לכן, קמה חובה על המדינה לדאוג לכך שהמצג יתקיים.
- בענייננו, וכפי שהובהר לעיל, לא היתה לנתבעים חובת זהירות כלפי התובעים ביחס למצג, ולא הוכח גם קשר סיבתי בין פעולת הנתבעים לבין הנזק הנטען של התובעים.
49. למעלה מן הצורך יצוין כי התובעים לא עמדו בנטל להראות קיומה של התרשלות במקרה שבפנינו. התובעים טענו כי הנתבעים לא עשו דבר על מנת לקצר את התקופה של פיתוח התסקירים על ידיהם, אולם לדעתי התובעים לא הוכיחו כי הנתבעים לא פעלו במהירות הראויה בהשלמת פיתוח התוכנה.

בתי-המשפט

א 002692/04

בבית-המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

תאריך: 12/08/2009

לפני: כב' השופטת רות רונן

המלומד זמיר טוען בספרו "הסמכות המינהלית" (ירושלים, 1996) (כרך ב') כי "דומה כי
דרוש צירוף בלתי שגרתי של נסיבות כדי שתקום זכות לפיצויים בגין הפרת החובה לפעול
במועד" (בעמ' 732). כן נפסק כי הנטייה היא לצמצם את חובת הזהירות של הרשות בעיקר
במקרה של נזק כלכלי, בשל אופיו המיוחד (ר' ענין דחף דלק שאוזכר לעיל)

בנוסף, על פי ההלכה הפסוקה, הרי ככלל, הפעלה של שיקול דעת על ידי רשות לא תיחשב
לרשלנית, למעט במקרים חריגים (ע"א 915/91 מדינת ישראל נ' לוי, פ"ד מ"ח (3) 45). לכן,
ככול שהעיכוב נבע משיקול דעת, ולו גם שגוי של אגף הפיקוח, אין מקום לקבוע כי הוא
התרשל. מטעמים אלה איני מוצאת מקום לדון בטענת התובעים כי הנתבעים התרשלו בקשר
להגדרת הדרישות במכרז, הגדרה שהיתה במסגרת שיקול הדעת של הנתבעים, שאין מקום שבית
המשפט יתערב בו.

50. עוד יוער בהקשר זה כי אחת מטענותיהם המרכזיות של התובעים היא כי התסקירים היו מוכנים,
או לכול הפחות ניתן היה למסור אותם לבודקים, אך הנתבעים המתינו כי קבלן המיחשוב יספק
את מודל קליטת התסקירים.

גם בהנחה שכאלה היו פני הדברים, אינני סבורה כי החלטת הנתבעים לעכב את התהליך עד
לאחר שתיפתר בעיית מודול קליטת התסקירים, חרגה ממתחם הסבירות, והוותה רשלנות של
הנתבעים כלפי התובעים. מר מגנוס העדיף כי התסקירים ישולבו כחלק מהמערכת הממוחשבת.
אין מדובר בשיקול זר ולא ענייני, ועל כל פנים לא ניתן לקבוע כי מדובר בהתרשלות של
הנתבעים, וודאי שאין מדובר בהתרשלות שהקימה חובה כלפי התובעים כמי שציפו להתאים את
התסקירים שלהם לתסקירים שיוכנו על ידי הנתבעים.

51. התובעים הפנו לפרשת אבנעל נ' מדינת ישראל ואח' (ע"א 1081/00, 1279/00). אולם,
הנסיבות באותו ענין שונות מהמקרה שבפנינו.

בתי-המשפט

א 002692/04

בבית-המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

תאריך: 12/08/2009

לפני: כב' השופטת רות רונן

באותו ענין הרשלנות שיוחסה לרשות נבעה מהפעלה של סמכות של הרשות (משרד המסחר והתעשייה) ישירות כלפי המערערת, תוך קביעה של הרשות האם יינתן למערערת רישיון יבוא אם לאו. לעומת זאת במקרה דנן, כפי שהובהר לעיל, הפעלת הסמכות (או העדר הפעלת הסמכות) של הרשות לא נגעה באופן ישיר לתובעים. לכן, היריבות וחובת הזהירות של הרשות בהקשר לעיכוב בפיתוח התוכנה הם לכול היותר מול הבודקים, ולא מול התובעים.

הפרת זכות יוצרים

52. התובעים בקשו למכור לנתבעים את תוכנת מצדה, שהיא תוכנה המשמשת בין היתר להכנת תסקירי בדיקה למתקנים שונים. לטענת התובעים, הם בעלי זכויות יוצרים בתסקירים ובתוכנה שהוכנו על ידיהם.

תוכנת מצדה כוללת מסכים המכילים שדות בהם יש להקליד את נתוני הבדיקה של המתקנים שנבדקו על ידי הבודק. התוכנה מאפשרת הדפסה של טופסי התסקירים, לאחר שמולאו על גביהם נתוני המתקנים שנבדקו. מבנה התסקירים המופקים על ידי התוכנה, זהה למבנה ולארגון השדות והנתונים שבמסכי התוכנה.

53. לטענת התובעים, הפרו הנתבעים את זכויות היוצרים שלהם, כאשר הם העתיקו את התסקירים. התובעים טענו גם כי הנתבעים העתיקו מהתוכנה שלהם את שדות המידע בתוכנה שהיוו את הבסיס להוצאת התסקירים. התובעים טענו בהקשר זה כי התסקירים החדשים של אגף הפיקוח דומים לאלה של התובעים.

יוער כי התובעים מתייחסים לזכויות היוצרים בתוכנה, רק בכול הנוגע לחלקי התוכנה הנוגעים לטופסי התסקירים, ואין להם כל טענה ביחס להעתקה של חלקים אחרים בתוכנה.

54. הנתבעים טענו כי יש לדחות את טענות התובעים בהקשר זה, הן משום שאין מדובר ביצירות הראויות להגנת הדין, והן משום שלא הוכחה העתקה.

בתי-המשפט

א 002692/04

בבית-המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

תאריך: 12/08/2009

לפני: כב' השופטת רות רונן

1 אחת מהטענות שהועלתה על ידי הנתבעים היא כי הדיון בשאלת הפרת זכויות יוצרים הוא
2 אקדמי, מאחר שהתסקירים לא פורסמו.

3
4 אינני מקבלת את הטענה. ראשית, טענת התובעים מתייחסת לטופס דרגנוע (אשר צורף כנספח ג'
5 לתצהירה של הגב' אדוארס), שאין מחלוקת כי הוא פורסם. לטענת התובעים הטופס מועתק
6 מנוסח טופס תסקיר של מעלית – ואם טענתם נכונה, הרי שהטופס המועתק פורסם. התובעים
7 התייחסו גם להפרת זכות היוצרים הנטענת שלהם בכנס שנערך בינואר 2002, בו הציג מגנוס
8 לבודקים תסקירים של אגף הפיקוח, שלטענת התובעים הועתקו מתסקירי מצדה.

9
10 זאת ועוד, לצורך הפרה של זכות יוצרים אין צורך להוכיח פרסום, ודי לצורך האחריות להוכיח
11 העתקה. לאחרונה נכנס לתוקפו חוק זכות יוצרים, התשס"ח-2007 (להלן: "החוק החדש").
12 סעיף 78 לחוק החדש קובע כי הוראותיו יחולו על יצירה שנוצרה לפי יום תחילת החוק, בכפוף
13 לסייגים מסוימים. הסעיף קובע כי על הוראות פרק ח' לחוק החדש לא יחולו לענין הפרה של
14 זכות היוצרים, ובהקשר זה יוסיפו לחול הוראות הדין הקודם.

15
16 לכן, שאלת ההפרה צריכה להתברר לאור הדין הקודם - חוק זכות יוצרים, 1911. חוק זה אוסר
17 בסעיף 1 בו על "העתקה" של יצירה מוגנת, כאשר אין דרישה לפרסום היצירה שהועתקה.
18 המלומד טוני גרינמן קובע בספרו "זכויות יוצרים", כי זכות היוצרים מעניקה ליוצר זכות
19 בלעדית להעתיק את יצירתו (ר' עמ' 168-169). יוער כי מסקנה זוהי עולה גם מהוראות החוק
20 החדש.

21
22 לכן, אם יוכח כי הנתבעים העתיקו יצירות מוגנות של התובעים, יהיה בכך כדי להוכיח הפרה של
23 זכות היוצרים של התובעים, אף בהנחה שביצירה שהועתקה לא נעשה בפועל שימוש.

24
25
26
27

בתי-המשפט

א 002692/04

בבית-המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

תאריך: 12/08/2009

לפני: כב' השופטת רות רונן

הראיות שבבסיס טענת ההעתקה

- 1
- 2 56. טענת התובעים מתייחסת להצגת הטפסים לבודקים בשנת 2002 ולטופס דרגנוע, שנעשה בו
- 3 שימוש בשנת 2006. בהקשר זה טען מר הולצמן כי "בוועדה ב-2002, הוא הציג לראשונה
- 4 את התסקירים, ואז אמרו לו- התסקירים לא טובים... ואז אחרי הגשת התביעה ב-2006
- 5 משתמשים בתסקיר דרגנוע שהוא למעשה תסקיר מעלית" (בעמ' 41 לפרוטוקול). טופס של
- 6 דרגנוע שנעשה בו שימוש היום על ידי אגף הפיקוח צורף לתצהירה של גב' אדוארדס כנספח ג'.
- 7
- 8 מר נדיבי השווה בחוות דעתו בין נוסח הטפסים של תוכנת "מצדה" שחולקו לבודקים על-ידי
- 9 הולצמן בשנת 1998 (אלה לטענתו היו הטפסים שהופקו עם סיום פיתוח התוכנה), לבין הטפסים
- 10 שעל-פי הטענה חולקו על-ידי מגנוס לבודקים בשנת 2002. מר נדיבי הניח בחוות דעתו כי
- 11 נוסחים אלה עוצבו לאחר שחברי הוועדה הפנימית נחשפו לתסקירי תוכנת מצדה.
- 12
- 13 57. לטענת הנתבעים, לא ניתן להסתמך על טפסי התסקירים שצורפו לחוות דעתו של מר נדיבי,
- 14 מאחר שמר נדיבי לא ערך את הטפסים הנ"ל, ולכן הוא אינו יכול להעיד עליהם.
- 15
- 16 אני סבורה כי ניתן לקבוע כי הטפסים שצורפו לחוות דעת נדיבי הם טפסים של הוועדה הפנימית,
- 17 שכן עדי ההגנה אישרו זאת בעדותם.
- 18
- 19 כך, עדות ההגנה גב' בן עוזר וגב' אדוארדס לא הכחישו כי המסמכים שצורפו לחוות הדעת של
- 20 מר נדיבי הם תסקירים של הוועדה הפנימית. הן אף השווו בין נוסחים אלה ובין התסקירים של
- 21 תוכנת מצדה.
- 22

בתי-המשפט

א 002692/04

בבית-המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

תאריך: 12/08/2009

לפני: כב' השופטת רות רונן

1 מר מגנוס התייחס לתסקירי הוועדה הפנימית שצורפו לחוות דעת נדיבי ואישר כי "בגדול הם
2 מוכרים לי. אני לא זוכר באיזה שלב ראיתי אותם" (בעמ' 162 לפרוטוקול). מר כרמי אישר
3 כי התסקירים בנספח ט"ו, ט"ז, י"ז, י"ח וי"ט לחוות דעת נדיבי הם תסקירי הוועדה הפנימית.
4 הגב' בן עוזר אישרה כי היא זוכרת שהיא היתה מעורבת בתסקירי הוועדה הפנימית שצורפו
5 כנספחים כ'-כב', אך היא לא ידעה לאשר כי מדובר בתסקירים שהוצאו בשנת 2002 (בעמ' 140
6 לפרוטוקול).

7

8 58. אולם, אני סבורה כי יש לדחות את טענת התובעים, גם בהנחה שהיתה מתקבלת עמדתם של
9 התובעים, כי נספחים כ"א-כ"ב לחוות דעת נדיבי חולקו לבודקים בשנת 2002. זאת משום
10 שהתובעים לא הוכיחו כי נוסח זה הועתק מתוכנת מצדה, כפי שיפורט להלן.

11

12 **האם ראויים הטפסים להגנה של זכויות יוצרים?**

13 59. לפני שנבחן את טענת ההעתקה, יש לבחון האם טפסי התסקיר הם יצירה הראויה להגנת החוק.

14

15 טפסי התסקירים הם טפסים שנועדו לאפשר דיווח על נתונים שיש לדווח עליהם מכוח פקודת
16 הבטיחות בעבודה. לכן, הדעת נותנת טפסים שונים שהוכנו על ידי גורמים שונים, יכילו אותם
17 פרטים - הנובעים מדרישות הפקודה הנ"ל. מסקנה זו עולה גם מעדותו של המומחה מטעם
18 התובעים מר נדיבי (בעמ' 86 לפרוטוקול).

19

20 לגישתו של מר נדיבי, החדשנות בטפסים שהוכנו באמצעות תוכנת מצדה, היתה באופן ארגון
21 המידע בטפסים ב"בלוקים", במבנה ובעיצוב, ובחלוקה לדרגות אי תקינות (ר' עמ' 88
22 לפרוטוקול).

23

בתי-המשפט

א 002692/04

בבית-המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

תאריך: 12/08/2009

לפני: כב' השופטת רות רונן

60. מר נדיבי הבהיר את משמעות ההקבצה ב"בלוקים" - לגישתו מדובר ב"בלוקים שהם נתוני מידע שהם קשורים מאוד אחד לשני בתוך מסגרות עם כותרות שמפרשות בצורה ברורה ביותר מה נושא הנתונים שבמסגרת הזאת" (בעמ' 87). כלומר, בביטוי "בלוק" הכוונה לקבוצת נתונים בעלי מכנה משותף בתוך מסגרת, טבלה וכדומה, כגון פרטי זיהוי, פרטי התופס, פרטי הציווד וכו'.

61. האם צורת העריכה של הטפסים ראויה להגנת החוק? ההלכה הפסוקה הכירה בכך שגם לוחות וליקוטים יכולים להיות נושא לזכויות יוצרים. בהקשר זה נפסק כי:

"יכולה זכות יוצרים לחול על צורת עריכה או עיצוב מיוחדת שבה בחר מרכיב הלוחות כדי להקל על השימוש בהם, אם הושקעו מאמץ מחשבתי, עמל או מיומנות במציאת שיטתו של התובע; ואין נפקא מינה ש'החומר הגולמי' להרכבת הלוחות הוא נחלת הכלל, כמו הנתונים האריתמטיים בלוחות אלה המבוססים על הוראות התקנות הנ"ל. השאלה האם יש בלוחות המשיב יצירה מקורית מפאת המחשבה, העמל או המיומנות שהושקעו בהם, צריכה להיחתך על פי עיון בעבודת המחבר בשלמותה" (ע"א 136/71 מדינת ישראל נ' אחימן פ"ד כ"ו (2) 259; להלן: "ענין אחימן").

לכן, יש לבחון האם בעיצוב התסקירים בתוכנת מצדה יש חדשנות הראויה להגנה של חוק זכויות יוצרים.

62. הנתבעים טענו בהקשר זה שתי טענות עיקריות. ראשית, נטען כי מר הולצמן עצמו לא טען כי הוא השקיע עמל בעיצוב הטפסים, אלא רק כי הרעיון החדשני שנעשה בו שימוש בטפסים שלו הוא הרעיון של הגדרת דרגת חומרה לליקוי, והגדרת דרגת סיכום לבדיקה כולה (ר' ס' 8 לתצהירו).

בתי-המשפט

א 002692/04

בבית-המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

תאריך: 12/08/2009

לפני: כב' השופטת רות רונן

אינני מקבלת את הטענה. זאת, משום שהולצמן העלה גם טענות ביחס לאופן עיצוב הטפסים – הוא טען כי הוא פיתח ועיצב את הטפסים תוך שמירת אחידות, עקביות ושיטתיות, בכפוף לדרישות הפקודה, כי הטפסים שעיצב נועדו להתאים לתוכנות מחשב הפועלות עם בסיס נתונים, וכי הם היו שונים מהטפסים שהונפקו בעבר (ר' סעיף 8 לתצהיר הולצמן).

63. עוד טוענים הנתבעים כי העיצוב בשיטת ה"בלוקים" איננו חדשני, וכי מדובר בענין טריוויאלי של מבנה טופס, הקיים בכול הארגונים ובכול הנושאים.

טענה זו מקובלת עלי. היא נובעת קודם כל מהעובדה שהרעיון לחלוקת טופס לקטגוריות, נושאים וכותרות- איננו מטיבו רעיון חדשני. מעבר לכך, הגב' ענת בן עוזר צרפה לתצהירה טופס בקשה לעיסוק בדייג של משרד החקלאות, ובקשת היתר לעסוק בעבודה פרטית (נספח א' לתצהירה). מר נדיבי אישר בחקירתו הנגדית כי טפסים אלה בנויים בשיטה של "בלוקים".

הדבר מעיד על כך כי השימוש בשיטה של בלוקים היתה ידועה במשרדים וגופים ממשלתיים.

אכן, לא ניתן לקבוע מתי נערכו הטפסים הללו. הגב' בן עוזר לא נשאלה על כך. אולם, אין כל טענה לפיה מי שערך את הטפסים הללו נחשף קודם לכן לתוכנת מצדה, ומכאן שעורכי הטפסים הללו החליטו לערוך אותם בשיטה של "בלוקים" באופן בלתי תלוי לשימוש שנעשה בשיטה על ידי מר הולצמן.

64. יוער בשולי הדברים כי הנתבעים טענו גם כי בודקים אחרים עשו שימוש בשיטת הבלוקים באופן בלתי תלוי בטפסי תוכנת מצדה. הטפסים שהובאו כדי להוכיח טענה זו הם טפסים הנושאים תאריכים המאוחרים למועד חלוקת תסקירי תוכנת מצדה. יחד עם זאת, אחד המסמכים שצורף כנספח י' לתצהירו של מר כרמי הוא מסמך משנת 1977, וההיגיון בעריכתו הוא היגיון שדומה מאוד לזה של שיטת הבלוקים.

בתי-המשפט

א 002692/04

בבית-המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

תאריך: 12/08/2009

לפני: כב' השופטת רות רונן

- 1 לכן, אני סבורה כי עיצוב הטפסים תוך שימוש ב"בלוקים" איננו חדשני, ולתובעים אין בו משום
2 כך זכויות יוצרים.
- 3
- 4 65. מר נדיבי טען כי קיים חידוש באופן העיצוב של הטפסים על ידי התובעים, בכל הנוגע להקבצת
5 הנתונים בטפסים אלה. לגישתו, בטפסים אלה "יש הקבצה של דברים שמבחינה לוגית הם
6 יותר קרובים אחד לשני. למשל התיאור הטכני של הפריט הנבדק, ובעוד שיש פרטים
7 מזהים אחרים כלליים יותר. אז כל קבוצה של נתונים ספציפיים לסוג הבדיקה, הם מתוחמים
8 בצורה ברורה, מתועדים עם כותרות מתאימות" (בעמ' 84 לפרוטוקול). מר נדיבי הבהיר
9 שמבחינתו מתן הכותרות לנתונים במסגרת, מהווה חלק מהחידוש הנטען וכי "השיטה זה
10 שלוקחים ומאחדים נתונים שהם קשורים" (בעמ' 87 לפרוטוקול).
- 11
- 12 66. שימוש יעיל וחדשני בשיטת ה"בלוקים", עשוי אף הוא להיות מושא להגנה של זכות יוצרים,
13 בנסיבות מתאימות, אם מדובר ביישום של השיטה באופן המהווה שיפור לעומת המצב הקודם.
14 כך, הכותרות שניתנו לטבלאות, הנתונים שנכללו בהם (לעומת נתונים אחרים), האופן שבו
15 הטבלאות מעוצבות ואופן סידור הטבלאות בתסקיר, כל אלה עשויים להפוך את הטופס ליצירה
16 מוגנת, אם מדובר בעיצוב בצורה שונה ממה שהיה מקובל קודם לכן, ואם יש בשינוי כדי לייעל
17 את מילוי הטפסים והשימוש בהם.
- 18
- 19 67. מר נדיבי טען בחוות דעתו כי "טפסי התסקירים שפיתח ועיצב הולצמן שונים מהטפסים
20 הישנים של אגף הפיקוח ושל שאר הבודקים המוסמכים. העמדת הנתונים בהם שונה
21 משלהם, זיהוי הנתונים בהם קל מאוד, הם מתאימים למיחשוב, כמו גם האפשרות להחליף
22 נתונים (סוג בדיקה, סיכום ועוד), מבלי שהדבר פוגם בעיצוב טופס התסקיר". הוא הוסיף
23 וטען כי ה"השימוש בבלוקים, אותם פיתח הולצמן, היא מיוחדת ומאפשרת לזהות בקלות
24 את הנתונים בכל אחד מהם" (בעמ' 12 לחוות הדעת).
- 25

בתי-המשפט

א 002692/04

בבית-המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

תאריך: 12/08/2009

לפני: כב' השופטת רות רונן

- 1 גם מר בן כליפא ובודקים נוספים העידו בהקשר זה כי בטפסים של מר הולצמן היו שינויים
2 וחידושים לעומת הטפסים שהיו קיימים קודם לכן, וכי טפסים אלה עלו באיכותם על כל טפסי
3 התסקירים האחרים בשוק (סעיף 6 לתצהיר יערי, סעיף 6 לתצהיר בן כליפא).
4
5 68. כפי שהובהר לעיל, אני סבורה כי חידוש באופן עריכת הטפסים, עשוי להיות מוגן כיצירה מוגנת.
6 אינני סבורה כי יש מקום לקבוע מסמרות בשאלה האם באופן עריכת הטפסים על ידי הולצמן
7 אכן היה משום חידוש כזה, שכן כפי שיובהר להלן, אני סבורה כי התובעים לא הוכיחו כי
8 הטפסים שהוכנו על ידיהם, הועתקו בפועל על ידי הנתבעים.
9
10 69. התובעים טענו בסיכומיהם, כי התסקירים של תוכנת מצדה (לעומת טפסי הבקשה לדייג והבקשה
11 להיתר עבודה פרטית), הם טפסים המיועדים למילוי ממוחשב. אולם, אני סבורה כי בענין זה
12 כשלעצמו אין משום חידוש, שכן עד לשנת 1998 נעשה שימוש בתוכנת "בודקה", שאף היא
13 אפשרה הפקת תסקירים, ובתוכנת "מבדק" שהפיקה תסקירים בסביבת windows (ר' סעיף 35
14 לתצהיר הולצמן).
15
16 לכן, איני סבורה כי טפסי התסקירים ראויים להגנה של זכויות יוצרים רק בשל הרעיון של
17 הפקתם באמצעות בסיס נתונים של תוכנה.
18

האם העתיקו הנתבעים את טופסי התסקירים של התובעים?

- 19
20 70. ההגנה של זכות יוצרים קיימת רק מקום בו הנתבע העתיק את היצירה של הולצמן, ואינה קיימת
21 כאשר הנתבע יצר אותה יצירה עצמה באופן בלתי תלוי. יצירות שנוצרו על ידי שני יוצרים
22 באופן בלתי תלוי, ובלא העתקה של מי מהם ממשנהו, אינן מקנות למחבר הראשון זכות לסעד
23 כנגד המחבר השני (ר' ע"א 559/69 אלמגור נ' גודיק, פ"ד כ"ד (1) 825).
24

בתי-המשפט

א 002692/04

בבית-המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

תאריך: 12/08/2009

לפני: כב' השופטת רות רונן

1 השאלה האם נתבע העתיק את יצירת התובע או שיצר אותה באופן בלתי תלוי, תיבחן בין היתר
2 גם לאור השאלה האם היתה לנתבע גישה ליצירה של התובע. מובן כי אם התשובה היא שלילית,
3 אין אפשרות כי מדובר בהעתקה. גם מידת הדימיון בין היצירות היא קריטריון משמעותי בבחינת
4 שאלת ההעתקה (ר' פס"ד אחימן).

5
6 71. מסקנה דומה עולה גם מספרה של המלומדת ש' פרזנטי **דיני זכויות יוצרים** (כרך שני) (מהדורה
7 שלישית, 2008), שם מחווה המחברת את הדעה כי על מנת שתוכח העתקה, על הטוען להעתקה
8 להראות שקיים דמיון אובייקטיבי בין שתי היצירות, וכן כי קיים קשר סיבתי בין היצירה
9 המקורית והיצירה המועתקת. קשר זה יכול להיווצר כאשר מוכח שלמעתיק היתה נגישות
10 ליצירה שהועתקה ואין זה סביר להניח שהדמיון בין היצירות הוא תוצאה של סיבה אחרת, מלבד
11 העתקה. הצטברות של נקודות דמיון מחזקת את המסקנה בדבר ההעתקה. על הולצמן להוכיח גם
12 כי הנתבע העתיק חלקים מהותיים וממשיים מיצירתו (בעמ' 1040-1042).

13
14 יישום הקריטריונים הנ"ל מביא למסקנה כי בענייננו, לא הוכיחו התובעים כי הנתבעים העתיקו
15 את טפסים תוכנת מצדה, הן משום שקיים שוני בין הטפסים השונים, והן משום שלא הוכח
16 הקשר הסיבתי הנדרש בין תסקירי תוכנת מצדה לבין אלה של הוועדה הפנימית, שלטענת
17 התובעים נוצרו תוך העתקת התסקירים שלהם.

18 אין זהות בין הטפסים

19
20 72. "ככל שדלים המקוריות והמאמץ הרוחני שביצירה, כך נדרשת להפרת זכות היוצרים בה
21 העתקה מדויקת יותר" (ע"א 360/83 סטרוסקי בע"מ נ' גלידת ויטמן בע"מ, פ"ד מ(3)
22 340). ביצירות בהן מגוון אפשרויות הביטוי מוגבל, אם מכוח הרעיון שביסוד היצירות, אם
23 מסיבות פונקציונאליות ואם מסיבות אחרות, יתכן שרמת הדמיון הנדרשת כדי שתוכח הפרה של
24 זכויות יוצרים ביצירה הראשונה, תהיה גבוהה מן המקרה הרגיל, כך שיידרש דמיון כמעט מוחלט
25 (ר' ספרו של גרינמן, בעמ' 359).

26

בתי-המשפט

א 002692/04

בבית-המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

תאריך: 12/08/2009

לפני: כב' השופטת רות רונן

73. במקרה דנן, מדובר ביצירה בה אופן הביטוי מוגבל – שכן דרישות הטופס נגזרות מדרישות הדין. 1
 כאמור, גם מר נדיבי אישר בחקירתו כי מאחר שהטפסים הם נגזרת של תקנות וחוקים, יש להניח 2
 שתהיה זהות מבחינת התכנים עצמם, הקונטקסט והתכולה של הטופס (בעמ' 86 לפרוטוקול). 3
 בנסיבות כאלה, אין זה מן הנמנע כי אף אם ישנו דמיון מסוים (אם כי לא זהות מלאה) בין טפסי 4
 התסקירים שבתוכנת מצדה, לבין אלה של הנתבעים, כי דמיון זה נוצר באופן בלתי תלוי, ולא 5
 כתוצאה מהעתקה. 6
 7
 לכן, הנטל המוטל על התובעים בהוכחת ההעתקה הוא אם כן נטל גבוה מהרגיל. כדי לעמוד 8
 בנטל, על התובעים להוכיח דמיון כמעט מוחלט בין הטפסים שלהם לבין אלה שהועתקו לטענתם 9
 על ידי הנתבעים. דמיון כזה לא הוכח. 10
 11
 74. כפי שהובהר לעיל, טענת התובעים בקשר להפרת זכויות היוצרים מתייחסת לטפסים שהוצגו 12
 לבודקים בשנת 2002 על-ידי מגנוס, לעומת טפסי תוכנת "מצדה" שהוצגו להם בשנת 1998, 13
 ולטופס הדרגנוע, שלטענת התובעים היווה גרסה של טופס תסקיר בדיקת מעלית. השוואה בין 14
 טפסים אלה מביאה למסקנה כי אין זהות מלאה וקיימים הבדלים משמעותיים בין עיצוב 15
 התסקירים בשני סוגי הטפסים. 16
 17
 מר נדיבי מודע לקיומו של שוני בין שני סוגי התסקירים, והוא אף פירט בחוות דעתו את 18
 ההבדלים בין הטפסים של תוכנת מצדה לבין טופסי הוועדה הפנימית. 19
 20
 75. מר נדיבי התייחס למינוחים שבתסקירי הוועדה הפנימית, וקבע כי נעשה שימוש במונחים שונים 21
 מאלה בהם השתמש מר הולצמן בתוכנת מצדה, כאשר לגישתו השימוש שנעשה בתסקיר בדיקה 22
 למעלית של אגף הפיקוח, נעשה בצורה לא נוחה למשתמש (ר' עמ' 6 לחוות דעת נדיבי). 23
 24

בתי-המשפט

א 002692/04

בבית-המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

תאריך: 12/08/2009

לפני: כב' השופטת רות רונן

בנוגע לבלוק "פרטי המחזיק/התופס", קבע מר נדיבי כי "אגף הפיקוח מיקם את הנתונים בתוך טבלה, השתמש במינוחים שונים משל הולצמן, למשל במקום מספר תיק השתמש בקוד מפעל... הוסיף את כתובת מקום הבדיקה, מיקם את הנתונים לאורך, בשונה מהולצמן. עיצוב כזה בפלט הדפסה אינו נוח למשתמש" (עמ' 7 לחוות דעת נדיבי).

לגבי בלוק "פרטי הציוד" קבע מר נדיבי כי "פרטי הציוד בטפסי התסקירים של הולצמן ואגף הפיקוח זהים, למרות שאלה של אגף הפיקוח נמצאים בטבלה עם נתונים נוספים". (עמ' 7 לחוות דעת נדיבי). מסקנתו של מר נדיבי לגבי הבלוק של ה"נתונים" היתה כי בתסקירי הוועדה נמצאים נתונים נוספים. בנוסף, בתסקירי הוועדה הפנימית לא מופיע בלוק של "תחזוקה", המופיע בתסקירי תוכנת מצדה (ר' בעמ' 9 לחוות הדעת). מר נדיבי טען כי בטופס הדרגנוע, בלוק התחזוקה מופיע כחלק מבלוק הנתונים תחת כותרת "החזקה". לגבי בלוק "בדיקות", קבע מר נדיבי כי בתסקירי תוכנת מצדה, המודולים הם אנכיים, ואילו בתסקירי הוועדה הפנימית - הם לרוחב הדף (ר' בעמ' 9 לחוות הדעת).

76. התובעים טענו כי שינויים אלה הם שינויים מינוריים, שנועדו להסתיר את ההעתקה. אני סבורה כי התובעים לא הוכיחו את הטענה.

ראשית, לא ברור – לגישת התובעים, מהו הדמיון שנותר בין הטפסים לאחר השינויים הנטענים בטפסי הוועדה הפנימית. עד ההגנה מר בן כליפא שטען כי הנתבעים ניסו להסוות את ההעתקה, התקשה להשיב על השאלה מהו הדמיון שנותר בין הטפסים לאחר ה"הסוואה", ואמר "אני לא זוכר מה נשאר" (בעמ' 135 לפרוטוקול).

77. זאת ועוד, התובעים יצאו מנקודת הנחה כי הנתבעים העתיקו את התסקירים שבתוכנת מצדה, ולכן הניחו כי השינויים נועדו רק כדי להסתיר את ההעתקה הזו. אולם – באותה מידה סבירה בעיני גם המסקנה כי השינויים נובעים מהעובדה כי אין מדובר בהעתקה, וכי השינויים נובעים מתפיסה שונה של הנתבעים.

בתי-המשפט

א 002692/04

בבית-המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

תאריך: 12/08/2009

לפני: כב' השופטת רות רונן

1 מסקנה זו עולה גם מעדויות הנתבעים, ומההסברים שניתנו על ידיהם ביחס לאופן עריכת
2 הטפסים על ידיהם. כך, מעדותו של מר מגנוס עולה כי חלק מההבדלים בין הטפסים נבעו
3 מתפיסה עניינית שונה – כגון ביחס לאופן הופעת הנתונים, ביחס אליהם העיד מר מגנוס כי הוא
4 העדיף שהנתונים יופיעו לאורך ולא לרוחב (בעמ' 187 לפרוטוקול).

5

6 מר מגנוס העיד עוד, כי טפסי תוכנת מצדה לא התאימו למערכת אפיק: " **אנחנו רצינו לפתח את**
7 **הטופס שלנו, ואני לא ראיתי את הטופס של הולצמן, כדבר שמתאים לצרכים שלנו** " (בעמ'
8 187-186 לפרוטוקול).

9

10 78. הגב' ענת בן עוזר והגב' אדוארדס הצהירו על ההבדלים המהותיים בין התסקירים ועל הסיבות
11 להם (ר' סעיפים 31-35 לתצהיר הגב' אדוארס, וכן סעיפים 7-13 לתצהירה של הגב' בן עוזר).

12

13 הגב' בן עוזר העידה כי חלק מההבדלים נבעו מנקודת המוצא השונה של הולצמן, שלנגד עיניו
14 עמד בעיקר האינטרס של הבדוק, ולא בהכרח של אגף הפיקוח. העדה הצהירה כי:

15 "כך, למשל, הנתון של 'נותן השירות' הינו נתון שחשוב לבעל הכלי... בעוד
16 שלאגף הוא משני. לכן, מוקם רק במרכז הטופס, לאחר פרטי המעלית. אצל
17 התובע, לעומת זאת, מופיע נתון זה בראש הטופס בדיקת מעלית, במרכז, מתחת
18 למס' הכלי ... בטופס הנתבעת, מס' הכלי ממוקם בצד שמאל למעלה באופן
19 בולט, מאחר והוא משמש לזיהוי הכלי במערכת 'אפיק'... לצורך קליטת
20 הנתונים. בטופס התובע מופיע נתון זה במרכז, בשם אחר (מס' רישום), ובפונט
21 קטן יותר. ניכר בטפסים של התובע, כי עמדו לנגד עיניו נוחיות הבדוק והתופס,
22 מבלי להתחשב או לתת הדעת לצרכי האגף" (ר' ס' 9-11 לתצהירה).

23

24 79. גב' בן עוזר עמדה על השוני המהותי הנוגע לבלוק "ליקויים ודרישות", הן מבחינה חזותית והן
25 מבחינה תוכנית. גב' אדוארדס עמדה על השוני המרכזי בין הטפסים, הנוגע לשלב המסקנה של
26 הבדוק. כעולה מעדויותיהן, כפי שיפורט להלן, בטופס הוועדה נדרשת מסקנה חד משמעית בעוד
27 שבטופס של תוכנת מצדה מוגדרת רמת החומרה והתקופה הנדרשת לתיקון הליקוי.

בתי-המשפט

א 002692/04

בבית-המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

תאריך: 12/08/2009

לפני: כב' השופטת רות רונן

1

2 עדויות אלה מחזקות את המסקנה לפיה השינויים בין נוסחי התסקירים אינם מינוריים (כפי
3 שנטען), הם לא נועדו להסתיר העתקה, אלא הם נבעו מהבדלים מהותיים בתפיסה בין הוועדה
4 הפנימית לבין מר הולצמן.

5

6 80. יוער כי התובעים טענו בסיכומיהם כי גב' בן עוזר היתה בעלת ענין בתוצאות התביעה, ואף-על-
7 פי-כן הובאה חוות דעתה במסווה של מומחית אובייקטיבית. אינני מקבלת את הטענה. הגב' בן
8 עוזר העידה כעדת הגנה ולא כמומחית, היא העידה על עניינים שהיו ידועים לה מידעה אישית,
9 והענין שעשוי להיות לה בתוצאות התביעה (ככל שאכן קיים כזה), איננו שולל כשלעצמו את
10 אמינותה.

11

12 מנגד – העד מר נדיבי שהעיד כי השינויים בין הטפסים היו מינוריים, הודה כי הוא אינו מבין
13 ב"מהות", וכי הוא יכול להעיד עצם על קיומם של ההבדלים בלבד.

14

15 **רעיון עיצוב התסקירים בשיטת "הבלוקים" עלה בוועדה ללא קשר לתוכנת מצדה**

16 81. כאמור, שאלת ההעתקה תיבחן גם לאור שאלת הקשר הסיבתי בין היצירה שהועתקה על פי
17 הטענה לבין היצירה המקורית.

18

19 בענין אחימן נקבע בהקשר זה כי "אין לשכוח שכל השיפורים הללו 'לא בשמיים הם'. כשם
20 שהם עלו על דעת המשיב, אך טבעי הוא שהם יעלו על דעתו של כל מי שבקיא בנושא
21 והוא התעמק בו כדי להגיע לשיפורים ולפישוט השיטה. האנשים שטפלו בענין מטעם
22 האוצר היו מומחים בעלי רמה גבוהה" (בעמ' 264).

23

24 בענייננו, הולצמן הציג את הטפסים שלו למר כרמי ומר גרין, מהנדס הוועדה, בפגישה מיום
25 10.7.96. לאחר מכן, הולצמן הציג את הטפסים לחברי הוועדה הפנימית בינואר 1997. לטענתו,
26 הוא שלח העתק של הטפסים במועד מוקדם יותר – במכתב שלו לאגף הפיקוח ממאי 96. מכתב
27 זה מוען למר מגנוס (שלא היה חבר בוועדה הפנימית), ומר כרמי הופיע בו כמכותב.

בתי-המשפט

א 002692/04

בבית-המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

תאריך: 12/08/2009

לפני: כב' השופטת רות רונן

1
2 82. מתי נחשף מר כרמי לראשונה לטפסי תוכנת מצדה? כאמור, לגישת התובעים, הוא נחשף
3 למכתבו של הולצמן ממאי 96.
4

5 באשר למכתב זה, העיד מר כרמי בחקירתו הנגדית ובתצהירו, כי הוא לא קבל את תסקירי מצדה
6 קודם לפגישה מיולי 96. לגרסתו של מר כרמי, ההזדמנות הראשונה שבה הוא נחשף לתסקירי
7 מצדה היתה כאשר מר הולצמן הציג את הטפסים בפני הוועדה הפנימית, קרי ביולי 96. מר כרמי
8 העיד "אני לא זוכר שאני קיבלתי את התסקירים של הולצמן, למעט הפגישה היחידה
9 שהיתה במסגרת הוועדה" (ר' בעמ' 234 לפרוטוקול).
10

11 83. יחד עם זאת, מר מגנוס ציין במכתבו למר הולצמן מנובמבר 1996 (נספח ז' לתצהיר הולצמן), כי
12 הוא העביר את מכתבו של הולצמן ממאי 96 לחברי הוועדה הפנימית. לכן, יתכן כי העתק של
13 תסקירי תוכנת מצדה נשלח למר כרמי עוד לפני יולי 96.
14

15 על כל פנים, אין טענה כי הוועדה או מי מהנתבעים נחשפו לתסקירים שבתוכנת מצדה לפני מאי
16 96. לכן יש לבחון באיזה אופן עוצבו נוסחי התסקירים שהכינה הוועדה לפני מאי 1996 (המועד
17 שבו לטענת התובעים נשלח מכתבו של הולצמן לאגף הפיקוח), והאם הם עוצבו בשיטת
18 ה"בלוקים" עוד קודם למועד זה?
19

20 84. התובעים טענו כי העיצוב בשיטת הבלוקים לא היה קיים בתסקירים שהוכנו על ידי הוועדה
21 הפנימית לפני שהיא נחשפה לתסקירים שבתוכנת מצדה, ומכאן, שהעיצוב בשיטה זו הוא העתקה
22 של תוכנת מצדה.
23

24 ראשית, וכפי שצוין כבר לעיל, עצם השימוש בשיטה של בלוקים איננו חדשני, ושיטה זו אף
25 היתה ידועה במשרדים וגופים ממשלתיים. גב' בן עוזר ומר כרמי טענו בתצהיריהם (וגרסתם לא
26 נסתרה), כי עיצוב בשיטת הבלוקים היה נוהג רגיל בטפסים (ר' סעיף 15 לתצהיר בן עוזר, סעיף
27 18 לתצהיר כרמי), וזאת- אף בטרם התכנסה הוועדה הפנימית.

בתי-המשפט

א 002692/04

בבית-המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

תאריך: 12/08/2009

לפני: כב' השופטת רות רונן

1
2 85. יתרה מזאת, רעיון עיצוב התסקירים בשיטת "הבלוקים" תוך איחוד נתונים רלוונטיים במקבץ,
3 עלה בוועדה הפנימית עוד קודם לחודש מאי 96, וודאי שקודם ליולי 96.
4

5 כך, בסיכום פגישת הוועדה הפנימית מיום 21 במרץ 1996 נאמר (נספח ב' לתצהיר כרמי)
6 "הצוות דן ארוכות בנושא מבנה תסקירי לבדיקת מתקנים. סוכם על אלמנטים מובנים אשר
7 יכללו בכול תסקיר. רצ"ב מבנה שילדי". לסיכום זה (שהוצא ב-11.4.96), צירף מר כרמי
8 נוסח של טופס תסקיר (נספח ב' לתצהיר כרמי). מדובר בטופס ראשוני, אך הוא מעוצב בהתאם
9 לתפיסה של שיטת ה"בלוקים", כאשר הטופס מחולק לטבלאות של "שדות", וכול שדה מכיל
10 מספר נתונים בנושא אחד במקובץ.
11

12 כך, למשל השדה של זיהוי המחזיק כולל נתונים של קוד מפעל, שם, כתובת טלפון פקס. השדה
13 של דרישות למחזיק כולל טבלה ובה הפריט, ציון, דרישה, הוראה חוזרת.
14
15 מר כרמי העיד בהקשר זה, כי עיצוב הטפסים נקבע על-ידי הוועדה הפנימית בשלב מוקדם,
16 ולאחר מכן דנה הוועדה ארוכות במהות שבתוך השדות (בעמ' 240 לפרוטוקול).
17

18 86. זאת ועוד, לתצהיר כרמי צורף נוסח תסקירים (תסקיר בדיקת מעלית, תסקיר בדיקת קולט
19 אויר/קולט קיטור) שנוסחם נדון על-ידי הוועדה בפגישה מיום 4.7.96 (ר' נספח ו' לתצהיר
20 כרמי). עיון בנוסחים הללו מעלה כי קיים דמיון משמעותי בינם לבין נוסח הטופס שעוצב על ידי
21 הוועדה בחודש מרץ 1996 (כלומר לפני שמר הולצמן שלח את נוסח הטפסים שלו למי מטעם
22 הנתבעים). כך, קיים דמיון מבחינת הכותרות של הקטגוריות השונות, וקיים גם דמיון מבחינת
23 עיצוב הטופס. הטופס מ-4.7.96, נראה כהתפתחות של הטופס ממרץ 1996.
24

25 דמיון זה הוא משמעותי יותר מהדמיון שקיים בין הנוסח של הוועדה מ-4.7.96, לבין הטפסים
26 ששלח מר הולצמן לטענתו במכתבו ממאי 1996 (נספחים ב' וג' לתצהירו של מר הולצמן).
27

בתי-המשפט

א 002692/04

בבית-המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

תאריך: 12/08/2009

לפני: כב' השופטת רות רונן

- 1 לכן, המסקנה לפיה נוסח התסקירים מ-4.7.96 הועתק על ידי הוועדה ממר הולצמן, איננה
2 סבירה יותר מהמסקנה כי הוועדה המשיכה לפעול בהתאם לרעיונות שהיו לה בחודש מרץ
3 1996, תוך פיתוחם של רעיונות אלה.
4
- 5 87. עד התביעה מר בן כליפא העיד כי אחרי ישיבת הוועדה הפנימית שהיתה בחודש יולי 1996, הוא
6 הביא לוועדה תסקירים של מר הולצמן, ונתן אותם למר כרמי (בעמ' 117 לפרוטוקול). לטענתו,
7 שבוע לאחר מכן שלח מר כרמי לחברי הוועדה תסקירים הדומים לתסקירי תוכנת מצדה. טענה זו
8 לא הופיעה בתצהיר העדות הראשית של מר בן כליפא, והוא העיד על דברים אלה רק בחקירה
9 משלימה של ב"כ התובעים. מר בן כליפא טען כי פרטים אלה לא הובאו בתצהירו משום "שיכול
10 להיות שאז לא זכרתי את זה" (ר' עמ' 115 לפרוטוקול).
11
- 12 אני סבורה כי אין די בעדות זו כדי לשנות את מסקנתי לפיה התובעים לא הוכיחו העתקה.
13 ראשית, כאמור, מדובר בגרסה מאוחרת של מר בן כליפא, שלא הועלתה מלכתחילה בתצהירו.
14 יתרה מזאת, מר בן כליפא לא צרף לתצהירו את התסקירים של הולצמן שהוא מסר לטענתו
15 לוועדה הפנימית. הוא אף לא צירף את נוסח התסקיר שנשלח על ידי מר כרמי לחברי הוועדה
16 (למרות שהוא היה חבר בוועדה). בהעדרם של מסמכים אלה, לא ניתן לקבוע האם אכן היתה
17 העתקה של התסקירים על ידי הוועדה, כפי שנטען על-ידי מר כליפא.
18
- 19 זאת ועוד, מר בן כליפא בחקירתו לא ידע להסביר מדוע לא התריע בפני הולצמן על ההעתקה,
20 ומדוע לא התלונן בפני חברי הוועדה על העתקה זו.
21
- 22 88. מר כרמי הכחיש את טענותיו של מר בן כליפא. בנוגע לטענתו של מר בן כליפא כי ניתן ללמוד
23 על העתקת הטפסים מהעובדה שבטפסי הוועדה נעשה שימוש במונח "דיפון מזערי" – הבהיר מר
24 כרמי בעדותו, כי מדובר במושג בהנדסה המתייחס לעובי דופן המתקן (ר' עמ' 231 לפרוטוקול).
25
- 26 סיכומה של נקודה זו – התובעים לא הוכיחו כי הוועדה הפנימית עשתה שימוש בטפסים
27 שבתוכנת מצדה, והעתיקה אותם.

בתי-המשפט

א 002692/04

בבית-המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

תאריך: 12/08/2009

לפני: כב' השופטת רות רונן

1

2

3

4

הגדרת חומרת הליקוי

89. טענה נוספת שהעלו התובעים היא כי טפסי התסקירים שלהם מהווים יצירה מוגנת, בין היתר, לאור הרעיון של "הגדרת דרגת חומרת הליקוי", והגדרת דרגת סיכום לבדיקה כולה. לגישת התובעים, רעיון זה הוא רעיון חדשני שלא נעשה בו שימוש קודם לכן, והוא הועתק על ידי הנתבעים בטפסים שעוצבו על ידי הוועדה הפנימית.

9

90. הרעיון של הוספת הגדרת דרגת חומר הליקוי והגדרת דרגת סיכום היווה רעיון חדשני גם לגישת הנתבעים. גב' אדוארדס מר ומגנוס העידו כי הוספת שדות אלה בנוסחי התסקירים היוותה חידוש לעומת נוסחי התסקירים עד אז, מאחר שהיא חייבה את הבודק בסופו של הטופס לכתוב את מסקנתו בנוגע לאופן השימוש העתידי בכלי (ר' עדותו של מר מגנוס בעמ' 199-200 לפרוטוקול). לגישתו של מר מגנוס, נועד החיוב לציין את דרגת אי התקינות, כדי לסייע למפקח בהחלטה. החיוב לקבוע את חומרת הליקוי ואת הסיכום איננו חיוב הנובע מדרישות הפקודה.

16

יחד עם זאת, לא הוכח כי צירוף הקטגוריות של דרגת חומרה וסיכום לטפסים, נבעה מהעתקה של טופסי תוכנת מצדה.

19

91. מחוות דעתו של מר נדיבי ומעדותו של מר הולצמן עולה, כי השדה של "הגדרת חומרת הליקוי" הורד מטפסי התסקירים של מר הולצמן משנת 1997, כדי לא ליצור לחץ של המזמין על הבודק (חקירת הולצמן, בעמ' 32 לפרוטוקול). גם בטפסים שלטענת מר הולצמן נשלחו לאגף הפיקוח בשנת 1996 (נספח ג' לתצהירו), לא קיים שדה כזה. הפונקציה של הגדרת חומרת הליקוי אכן קיימת בתוכנת מצדה. אולם, אין כל טענה כי הוועדה הפנימית נחשפה לתוכנה זו, ולכן לא הוכח כי הוועדה הפנימית היתה יכולה להעתיקה.

26

בתי-המשפט

א 002692/04

בבית-המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

תאריך: 12/08/2009

לפני: כב' השופטת רות רונן

92. התובעים טענו בסיכומיהם כי הרעיון של דרגת חומרה ומסקנת הבדיקה היה קיים בתסקירים שהולצמן הכין בשנת 1992. לטענתם, מאפיינים אלה אומצו בתסקירים החדשים של אגף הפיקוח, ביוזמת מר מגנוס. יוער כי בכתב התביעה העלו התובעים טענות כלליות בלבד בדבר ההפרות הנטענות של זכויות היוצרים שלהם, והם לא טענו מפורשות כי הנתבעים הפרו את זכויותיהם בהעתקת התסקירים שהוכנו על יד הולצמן בשנת 1992.

6

93. התובעים מסתמכים על מכתב שנשלח למר הולצמן בדצמבר 1992 על-ידי מפקח העבודה באותה עת, מר קפלן (במ/20), וכן על מסמך ששלח מגנוס להולצמן בנוגע לאופן מילוי תסקיר מעלית בשנת 1993. במכתב זה אישר מר קפלן כי אגף הפיקוח קיבל שני תסקירי בדיקת מעלית של הולצמן, וציין כי "הוספת דרגות חומרת הליקויים בטפסים עשויה לעזור בהערכת מצב הבטיחות במעלית".

12

עוד מסתמכים התובעים על עדותו של מר מגנוס ממנה עולה כי הוא קיבל תסקירים של מר הולצמן שנשלחו לאגף פיקוח במהלך השנים (לרבות התסקיר משנת 1992 אשר כלל כאמור את המאפיין של "דרגת החומרה" - בעמ' 201 לפרוטוקול).

16

94. אינני מקבלת את טענת התובעים. המסקנה אותה מבקשים התובעים כי בית המשפט יסיק, היא כי מר מגנוס זכר מ-92 ועד 96 את הרעיון של מר הולצמן ביחס לדרגות תקינות, וכי רעיון זה לא עלה בדעתו של מר מגנוס או בדעת אף אחד מחברי הוועדה באופן בלתי תלוי. עוד הם מבקשים כי בית המשפט יקבע כי מר מגנוס הוא זה שהעביר את הרעיון הזה לוועדה הפנימית על יסוד תסקירי הולצמן משנת 92, וכי היא יישמה את הרעיון אם כי תוך שינויים מסוימים לעומת הרעיון המקורי של הולצמן.

22

95. אף אם זו מסקנה אפשרית, היא לא הוכחה. המסקנה לפיה הוועדה הפנימית או מי מחבריה חשב באופן בלתי תלוי על האפשרות של קביעת דרגות חומרה היא סבירה באותה מידה, ממספר טעמים:

26

27

בתי-המשפט

א 002692/04

בבית-המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

תאריך: 12/08/2009

לפני: כב' השופטת רות רונן

- 1 ראשית, חלף כאמור זמן רב ממועד משלוח מכתב המפקח להולצמן (בשנת 1992), ועד למועד
2 עיצוב טפסי הוועדה הפנימית והצגתם בפני הבודקים. התסקירים משנת 1992 מוענו למר קפלן,
3 ואין כל טענה לפיה חברי הוועדה הפנימית נחשפו אליהם, מלבד מר מגנוס, שכאמור לא היה
4 חבר בוועדה, אלא לכול היותר ייעץ לה.
5
6 מחקירתו הנגדית של מגנוס עולה כי תרומתו בהקשר זה של הגדרת "חומרת הליקוי" היתה
7 בהגדרת הליקויים, דהיינו בכינויים שניתנו להם (בעמ' 207-208 לפרוטוקול). לכן, לא ניתן
8 לקבוע, כי מר מגנוס הוא זה שהציע לחברי הוועדה להוסיף את הקטגוריה של דרגת החומרה
9 לנוסח התסקירים, משום שבקש להעתיק את נוסח התסקירים של מר הולצמן משנת 1992.
10
11 96. יוער עוד בהקשר זה, כי יתכן כי הרעיון של קביעת דרגת חומרה ודרגת סיכום הועלו על ידי
12 הוועדה הפנימית ללא קשר לרעיון של מר הולצמן משנת 1992. מסקנה זו היא אפשרית לאור
13 טיבו של הרעיון.
14
15 97. כמו כן, לא הוכח דמיון בין שני הנוסחים, ברמה כזו שניתן לקבוע כי מדובר בהעתקה. האופן
16 שבו אופיינו הקטגוריות של "הגדרת חומרת הליקוי" ו"הסיכום" בטפסי הוועדה (שחולקו
17 לבודקים במצגת של שנת 2002), שונה מהאופן שבו הן מופיעות בטופסי תוכנת מצדה.
18 גב' אדוארדס והגב' בן עוזר עמדו בתצהיריהן על שוני זה (וטענותיהן בהקשר זה לא נסתרו),
19 וטענו כי מדובר בתפיסה מהותית שונה בכל אחד מהנוסחים. בטפסי הוועדה, חומרת הליקוי
20 הוגדרה כך שעל הבודק לקבוע מסקנה חד משמעית בנוגע לתקינות המתקן. לעומת זאת, בטפסי
21 תוכנת מצדה נקבעה דרגת הליקוי ותקופת הזמן לתיקונו (סעיפים 31-33 לתצהיר גב' אדוארדס,
22 סעיפים 12-13 לתצהיר בן עוזר). עוד יש לציין כי השוואה של שני הנוסחים לעיל מעלה כי
23 קיים שוני באופן עיצוב החלק בטופס בו מוגדרים הליקויים.

בתי-המשפט

א 002692/04

בבית-המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

תאריך: 12/08/2009

לפני: כב' השופטת רות רונן

98. כאשר טענת העתקה מתייחסת ליישום שונה של אותו רעיון, הטענה איננה מתקבלת. כך נקבע בפסה"ד בענין הרשקו נ. אורבך (ע"א 23/81, פ"ד מ"ב (3) 749), בו הוכח כי הרשקו נטל רעיון של כרטיסי הפתעה תוך שימוש בו בלימוד חשבון. אף על פי כן, תביעתו של אורבך נגדו נדחתה, שכן בית המשפט קבע כי בשל השוני ביישום הרעיון, אין מדובר בהעתקה, אף אם הרעיון עצמו הועתק.

באופן דומה, גם בענייננו, אף בהנחה שהנתבעים העתיקו את הרעיון של קביעת דרגות חומרה במתקנים ממר הולצמן (וכפי שהובהר לעיל, אינני סבורה כי ענין זה הוכח), אין די בכך. זאת, משום שכפי שפורט לעיל, רעיון זה יושם על ידי הנתבעים באופן שונה מיישומו על ידי התובעים.

טופס הדרגנוע

99. התובעים טענו כי כיום נעשה שימוש בנוסח של תוכנת מצדה בטופס תסקיר בדיקת דרגנוע (שצורף כנספח ג' לחוות דעת נדיבי). טופס זה הועתק לגישת התובעים מטופסי תסקירים אחרים של מר הולצמן. מר נדיבי ציין בחוות דעתו כי "לגבי טופס תסקיר בדיקת דרגנוע. אמנם הוא לא קיים בטפסי התסקירים של הולצמן, אלא שטופס תסקיר דרגנוע של אגף הפיקוח זהה לטפסים אחרים של אגף הפיקוח, ומשאלה הועתקו, הרי שהועתק גם הוא" (בסעיף 49 לחוות הדעת).

מאחר שכפי שפורט לעיל, לא הוכחה ההעתקה הנטענת ביחס ליתר הטפסים, אינני סבורה כי יש מקום לקבל את טענות התובעים ביחס להעתקת טופס הדרגנוע. השוואה בין נוסח טופס הדרגנוע לתסקיר בדיקת מעלית של תוכנת מצדה, מעלה כי קיים שוני בין שני הטפסים מבחינת הכותרות, אופן חלוקת הטופס ומבחינת הנתונים הנכללים בטבלאות עצמן.

בתי-המשפט

א 002692/04

בבית-המשפט המחוזי בתל-אביב-יפו

תאריך: 12/08/2009

לפני: כב' השופטת רות רונן

100. התובעים טענו כאמור כי הועתקו גם חלקים מתוך התוכנה של התובעים. כאמור, טענת התובעים
התבססה על כך שהחלקים המועתקים מתוך התוכנה היו שדות המידע בתוכנה, שהיוו את הבסיס
להוצאת התסקירים. כפי שהובהר לעיל, טענה זו נדחתה. מעבר לכך, כדי שיקבע מימצא ביחס
להעתקה של חלקים אחרים בתוכנה, היה על התובעים להציג בפני בית המשפט את התוכנה
שלהם, תוך השוואתה לתוכנת הנתבעים – דבר שלא נעשה.

6

7 יוער בשולי הדברים כי במסגרת סיכומיהם זנחו התובעים את הטענות שלהם כלפי מר מגנוס
8 באופן אישי.

9

101. אשר על כן, ולאור כל האמור לעיל, אני דוחה את התביעה.

11 אני מחייבת את התובעים בהוצאות הנתבעים ובשכר טרחת עורכי דינם בסך של 65,000 ₪ +
12 מע"מ.

13

14 היום 12.8.2009 בהעדר הצדדים.

15 המזכירות תשלח את פסק הדין לצדדים.

16

17 ר. רונן, שופטת

18

19

20